

เอกสารวิชาการ
เรื่องที่ 2

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
(ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1

โดย
เพ็ญแข สายเชื้อ
หทัยรัตน์ จันโหวด

ทะเบียนวิชาการเลขที่ :
สถานที่ดำเนินการ
ระยะเวลาดำเนินการ
การเผยแพร่

สำนักงานปศุสัตว์เขต 1
พฤษภาคม 2563 - ตุลาคม 2563
<http://region1.dld.go.th>
สำนักงานปศุสัตว์เขต 1
กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ปีที่เผยแพร่ 2563

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1

เพ็ญแข สายเชื้อ¹
หทัยรัตน์ ฉันทโฑ²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 และ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 ที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ ตั้งแต่ปี 2560-2562 จำนวน 315 ราย รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสถิติ Chi-Square (χ^2) ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 56.5 อายุเฉลี่ย 53.35 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 43.2 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.86 คน อาชีพหลักทำนา ร้อยละ 62.8 และมีแปลงที่ดินเข้าร่วมโครงการเป็นของตนเอง ร้อยละ 86.0 การจัดการพันธุ์สัตว์ที่ได้รับจากโครงการส่วนใหญ่จะเลี้ยงเอง ร้อยละ 96.5 รูปแบบการเลี้ยงสัตว์ปีกที่ได้รับจากโครงการเลี้ยงแบบขังคอกและปล่อยลานมากที่สุด ร้อยละ 46.4 และมีการจัดการอาหารสัตว์โดยการซื้ออาหารมาเลี้ยงสัตว์มากที่สุด รองลงมาคือทำอาหารลดต้นทุนและอาหารหมดแล้วขายสัตว์ออก ตามลำดับ ด้านสุขภาพสัตว์ ส่วนใหญ่เกษตรกรดูแลสุขภาพสัตว์และป้องกันโรคสัตว์เบื้องต้นด้วยตนเอง การขยายพันธุ์สัตว์ต่อเนื่องพบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรไม่มีแผนการเลี้ยงต่อ ร้อยละ 60.0 ในเรื่องการบันทึกข้อมูลรายรับรายจ่ายการเลี้ยงสัตว์พบว่า ไม่มีการบันทึกบัญชี ร้อยละ 83.8 เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 พบว่า ปัจจัยสภาพพื้นฐานทั่วไป ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และอาชีพหลัก มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยด้านความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้ ด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลลัพธ์มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ความพึงพอใจของเกษตรกร โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

1/ สำนักงานปศุสัตว์เขต 1 กรมปศุสัตว์

2/ กองแผนงาน กรมปศุสัตว์

Factors related to satisfaction of farmers participating in the New Theory Agricultural Project (Livestock) in the livestock region 1

Penkhae Saichuer¹

Hathairat Chantovut²

Abstract

The objectives of this study were to study 1) the satisfaction of farmers participating in the New Theory Agricultural Project. (Livestock) in the Livestock region 1 and 2) the factors related to the satisfaction of farmers participating in the New Theory Agricultural Project. (Livestock) in the livestock region 1. The study was conducted from a sample of 315 farmers who participated in the New Theory Agricultural Project in the livestock region 1 that the Department of Livestock Development was in charge from 2017 to 2019. The data were analyzed using statistics; frequency, percentage, mean, standard deviation. The relationship was determined using Chi-Square statistical values (χ^2). It was found that most farmers were male 56.5%, with average age of 53.35 years, 43.2% having primary education, with 3.86 average household members, 62.8% having rice farming as the main occupations and 86.0% of them holding own land plots participating in the project. Most of livestock breeding management in the projects were self-raised, 96.5%. The methods of poultry farming in the project were raising in the house and free range the most, 46.4%, and feed buying was the most practice in feed procurement, followed by cost-reducing feed formulation by themselves and selling the animals out when running out of feed. Most farmers managed basic animal health and primary disease prevention by themselves. The continuous animal multiplication was found that most farmers did not have a farming plan to continue, 60.0%. The proportion of 83.8% did not record farm income and expenditures. The farmers had a high opinion on the suitability of the overall project and the overall project satisfaction was at a high level as well. The factors related to the satisfaction of farmers participating in the New Theory Agricultural Project. (Livestock) in the livestock region 1, included the general fundamentals of sex, age, education level, the number of household members and the main occupations were related to the satisfaction of farmers participating in the New Theory Agricultural Project (Livestock) in the Livestock region 1 were statistically significant at level 0.05 and the feasibility factors for the project implementation included learning facilitators (staff) and learning method, project environment, practical aspect and the results were related to the satisfaction of farmers participating in the New Theory Agricultural Project. (Livestock) in the livestock region 1 were statistically significant at level 0.05.

Keywords: Farmers satisfaction, New Theory Agricultural Project

1/ Office of Livestock Region 1 Department of Livestock Development

2/ Planning Division, Department of Livestock Development

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จได้ ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก นายประภาส ภิญโญชีพ ปศุสัตว์เขต 1 ผู้มอบโอกาสในการทำการศึกษานี้ ขอขอบพระคุณ นายวีรพงษ์ เชี่ยวบุญชี ข้าราชการบำนาญ ตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ ผู้ซึ่งกรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนการศึกษานี้เสร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณ นายปรีชา จันทรรณิธานศรี นักวิชาการสถิติชำนาญการ และนางสาวจิรพรรณ ทองแท่น นักวิชาการสถิติชำนาญการ ผู้ให้คำปรึกษา และให้การช่วยเหลือ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวของผู้จัดทำ ผู้ซึ่งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาและมอบโอกาสที่ดีในชีวิตตลอดจนคอยสนับสนุนและเป็นกำลังใจ ขอขอบคุณนางสุกัญญา วิเชียรกร ผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานปศุสัตว์เขต 1 ที่สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์เขต 1 และเพื่อนๆ ทุกคน ที่เป็นกำลังใจในระหว่างทำการศึกษานี้

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษานี้จะมีประโยชน์สำหรับผู้สนใจ

คณะผู้จัดทำ
ตุลาคม 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.4 กรอบแนวคิดการศึกษา	3
1.5 สมมติฐานการศึกษา	3
1.6 ขอบเขตของการศึกษา	3
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	9
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่	13
2.4 โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)	17
2.5 โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์)	18
2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	24
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	24
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	24
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	26
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	26
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	26
3.6 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์	27
บทที่ 4 ผลการศึกษาและอภิปรายผล	28
4.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1	28
4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์)	30
4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการเลี้ยงสัตว์	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.4 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความคิดเห็นต่อความเหมาะสม ในการดำเนินโครงการ	33
4.5 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	36
4.6 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทดสอบสมมติฐาน	39
4.7 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	44
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	45
5.1 สรุปผลการศึกษา	45
5.2 ข้อเสนอแนะ	47
บรรณานุกรม	49
ภาคผนวก	51
แบบสัมภาษณ์สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1	52

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป	28
4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์)	30
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเลี้ยงสัตว์	32
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ โดยรวมรายด้าน	33
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ จำแนกเป็นรายด้าน	33
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยรวมรายด้าน	36
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำแนกเป็นรายด้าน	37
4.8 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	39
4.9 ความสัมพันธ์ระหว่างความเหมาะสมในการดำเนินโครงการกับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	41

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“เกษตรทฤษฎีใหม่” คือ ระบบการเกษตรที่เน้นการจัดสรรทรัพยากรน้ำในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดสรรพื้นที่สำหรับใช้ในการเพาะปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก ที่มีเหลือจึงขาย มีการสร้างผลผลิตอาหารที่เพียงพอและสร้างการผลิตที่หลากหลายสำหรับเป็นแหล่งรายได้ที่มั่นคงของครัวเรือน สร้างความมั่นคงด้านอาหาร เกิดการพึ่งพาตนเอง และลดการพึ่งพาจากภายนอก ดังนั้นเพื่อรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงมีต่อปวงชนชาวไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้จัดทำ “โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ถวายในหลวง)” ขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืน ตามวาระของประเทศ โดยส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีความสนใจ และ “ระเบิดจากข้างใน” ซึ่งต้องการสมัครเข้าร่วมโครงการฯ จากทุกตำบลของประเทศไทยเพิ่มขึ้น ในปี 2562 อีกจำนวน 70,000 ราย รวมกับกลุ่มเป้าหมายในปี 2560 - 2561 จำนวน 140,206 ราย รวมทั้งสิ้น 210,206 ราย ได้น้อมนำหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกร ตามภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ โดยมุ่งหวังจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ อันเกิดจากการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยการสร้างอาชีพอย่างเหมาะสมกับทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2561)

กรมปศุสัตว์เริ่มดำเนินโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่มาตั้งแต่ปี 2560-2562 มีเกษตรกรที่กรมปศุสัตว์ได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าภาพหลักดูแลรับผิดชอบเป็นพี่เลี้ยงในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแผนงานที่กระทรวงกำหนด จำนวน 20,242 ราย โดยสำนักงานปศุสัตว์เขต 1 ได้รับมอบหมายจากกรมปศุสัตว์ให้รับผิดชอบดูแลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่ 9 จังหวัด ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี สระบุรี ลพบุรี และชัยนาท มีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการตั้งแต่ปี 2560-2562 จำนวน 1,064 ราย (กรมปศุสัตว์, 2562) จากรายงานการสำรวจความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงานตามโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำปี 2562 ของสำนักงานปศุสัตว์เขต 1 พบว่า เกษตรกรยังขาดองค์ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ การสนับสนุนปัจจัยการผลิตไม่ตรงกับความต้องการและไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ เจ้าหน้าที่มีความรู้เฉพาะด้านทำให้การแก้ไขปัญหาในภาพรวมไม่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานปศุสัตว์เขต 1, 2562) สอดคล้องกับการประเมินผลโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ 5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ถวายในหลวง ปี 2560 ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร รายงานว่า การนำปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการมาใช้ประโยชน์นั้น ในส่วนของเกษตรกรที่มีการนำมาใช้บางส่วนและไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ เนื่องจากปัจจัยการผลิตบางส่วนไม่ตรงตามความต้องการของเกษตรกร บางชนิดไม่เหมาะสมกับพื้นที่ และมีปัจจัยการผลิตบางส่วนเกิดความเสียหายเนื่องจากมีคุณภาพไม่ดี รวมถึงเกษตรกรบางส่วนไม่ทราบวิธีการเพาะปลูกและประโยชน์ของพันธุ์พืช/พันธุ์สัตว์

ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 จะทำให้ทราบแนวทางเพื่อใช้ในการวางแผน แก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการ สภาพพื้นที่ และภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ ส่งผลให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ สามารถนำไปปรับใช้เพื่อประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1

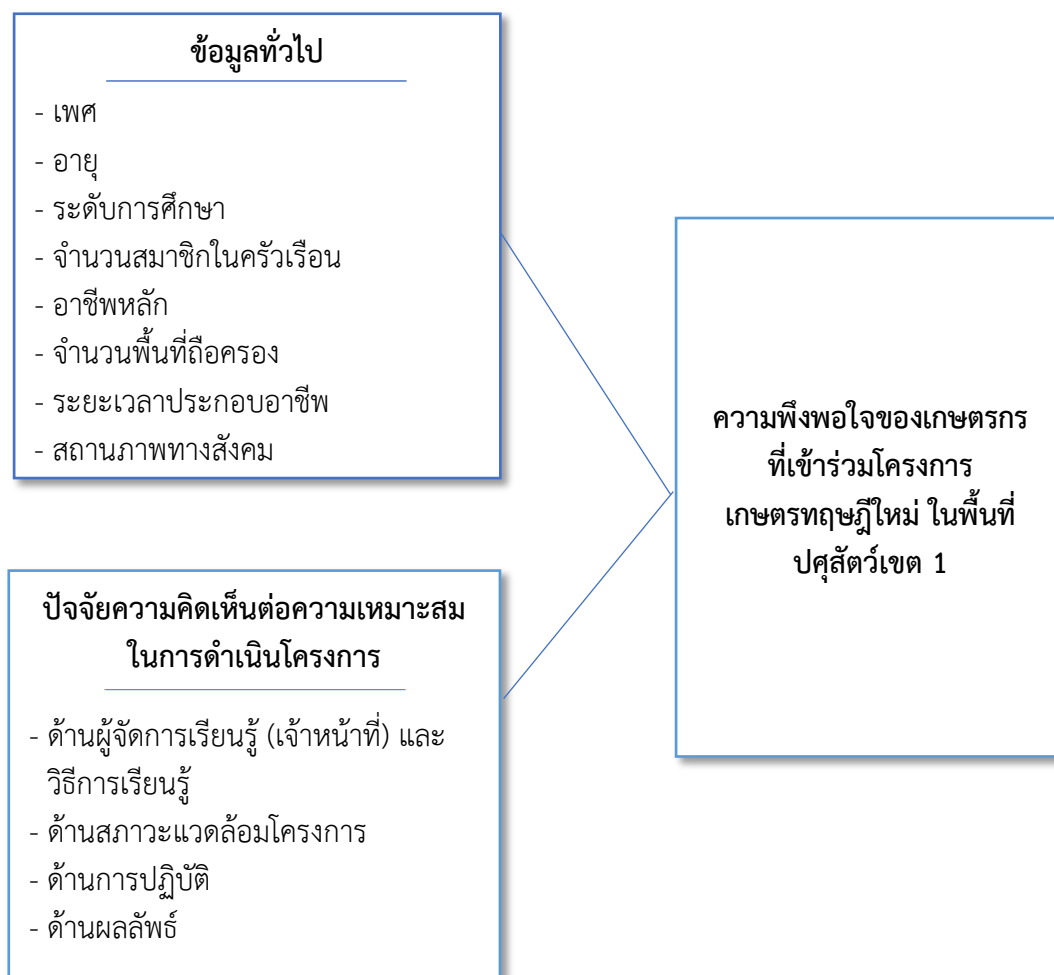
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปประกอบการพิจารณาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และเกิดประโยชน์แก่เกษตรกร

1.3.2 เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาเป็นข้อมูลและแนวทางในการส่งเสริมเกษตรกรในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน

1.3.3 เพื่อนำผลการศึกษาไปพิจารณาเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินโครงการอื่นๆ ต่อไป

1.4 กรอบแนวคิดการศึกษา

1.5 สมมุติฐานการศึกษา

1.5.1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1

1.5.2 ความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้ ด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลลัพธ์ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1

1.6 ขอบเขตของการศึกษา

1.6.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษา หมายถึง เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 ที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ ตั้งแต่ปี 2560-2562 ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี สิงห์บุรี ลพบุรี อ่างทอง และชัยนาท จำนวน 1,064 ราย

1.6.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 ที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ ตั้งแต่ปี 2560-2562 โดยการคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรของทาโรยามาเน (Yamane. 1973: 888) จากประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ จำนวน 1,064 ราย ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 315 ราย โดยใช้แผนการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sample)

1.6.3 ตัวแปรที่ศึกษา

การกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาจะกำหนดตัวแปร 2 ลักษณะ ดังนี้

1.6.3.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย

- 1) ข้อมูลปัจจัยคุณสมบัติส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก
- 2) ความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ ได้แก่ ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้ ด้านสภาวะแวดล้อมโครงการ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลลัพธ์

1.6.3.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

- 1) ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ ได้แก่ ด้านการได้รับปัจจัยการผลิต ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

1.6.4 ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้างนี้ใช้เวลาในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2563 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2563 รวมระยะเวลา 6 เดือน

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 ความพึงพอใจของเกษตรกร หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการได้รับปัจจัยการผลิต ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

1.7.2 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 ที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ ตั้งแต่ปี 2560-2562

1.7.3 เกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ หมายถึง รายชื่อเกษตรกรที่หน่วยงานในสังกัดกรมปศุสัตว์ได้รับมอบหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือเกษตรและสหกรณ์จังหวัด หรือคณะทำงานฯ มอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบเป็นพี่เลี้ยงในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแผนงานที่กระทรวงกำหนด

1.7.4 เกษตรกรต้นแบบ หมายถึง เกษตรกรในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ทำปศุสัตว์ได้ผลดีไปพร้อมกับทำเกษตรผสมผสานอื่นๆ สามารถลดรายจ่าย ลดต้นทุนการผลิตการเกษตรได้

1.7.5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประกอบด้วย

1.7.5.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก

1.7.5.2 ความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ ได้แก่ ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้ ด้านสภาวะแวดล้อมโครงการ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลลัพธ์

1.7.6 การอบรมหลักสูตรกลาง หมายถึง โครงการจัดอบรมเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้และเข้าใจถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและทำการเกษตร เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสร้างจิตสำนึกแห่งความพอเพียงในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านวัตถุ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม รวมถึงการปรับวิถีคิด ปรับเปลี่ยนวิธีการมาทำการเกษตรตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ ให้สามารถพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าตามแนวทางการบูรณาการและส่งเสริมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องภายใต้โครงการ“5 ประสานสืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ถวายเป็นหลวง”

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาหัวข้อเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 ผู้ศึกษาได้มีการนำแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มาใช้เพื่อเป็นแนวทางการศึกษา ดังนี้

- 2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่
- 2.4 โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)
- 2.5 โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์)
- 2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของงานที่บรรลุเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพอันเป็นผลจากการได้รับการตอบสนองต่อแรงจูงใจหรือความต้องการของแต่ละบุคคลในแนวทางที่ประสงค์ จากการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พอสรุปได้ว่ามีผู้ให้ความหมายของคำว่า “ความพึงพอใจ” ไว้ดังนี้

ความหมายของความพึงพอใจ

สุภลักษณ์ ชัยอนันต์ (2540) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวที่รู้สึกเป็นสุขหรือยินดีที่ได้รับการตอบสนองความต้องการในสิ่งที่ขาดหายไป หรือสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่สมดุล ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมที่จะแสดงออกของบุคคลซึ่งมีผลต่อการเลือกที่จะปฏิบัติในกิจกรรมใดๆ นั้น

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541) กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจในการบริการ สามารถจำแนกเป็น 2 ความหมาย ในความหมายที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้บริโภคหรือผู้รับบริการ (Customer satisfaction) และความพึงพอใจในงาน (Job satisfaction) ของผู้ให้บริการ ดังนี้

1. ความหมายของความพึงพอใจของผู้บริการ ตามแนวคิดของนักการตลาดจะพบนิยามของความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็น 2 นัย คือ

1.1 ความหมายที่ยึดสถานการณ์การซื้อเป็นหลัก ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจเป็นผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากการประเมินสิ่งที่ได้รับภายหลังสถานการณ์การซื้อสถานการณ์หนึ่ง มักพบในงานวิจัยการตลาดที่เน้นแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์

1.2 ความหมายที่ยึดประสบการณ์เกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าเป็นหลัก ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจเป็นผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากการประเมินภาพรวมทั้งหมดของประสบการณ์หลายๆ อย่างที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์หรือบริการในระยะเวลาหนึ่ง หรืออีกนัยหนึ่งคือ ความพึงพอใจ หมายถึง การประเมินความสามารถของการนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ตรงกับความต้องการของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง

2. ความหมายของความพึงพอใจในงานของผู้บริการ ตามแนวคิดของนักจิตวิทยาองค์กร ความพึงพอใจในการทำงานจะมีผลต่อความสำเร็จของงาน เป็นเป้าหมายสูงสุดของความสำเร็จในการดำเนินงานบริการขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ การสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าเพื่อให้ลูกค้าเกิดความรู้สึกที่ดีและประทับใจในการบริการที่ได้รับจนติดใจและกลับมาใช้บริการเป็นประจำ การศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าตลอดจนผู้ปฏิบัติงานถือเป็นเรื่องสำคัญเพราะความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้จะนำมาซึ่งความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันทางการตลาดเพื่อความก้าวหน้าและการเติบโตของธุรกิจบริการอย่างไม่หยุดยั้ง และส่งผลให้สังคมส่วนรวมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงกล่าวได้ว่า ความพึงพอใจมีความสำคัญต่อผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

มณี โพธิเสน (2543) ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกยินดีหรือเจตคติที่ดีของบุคคลเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการของตน ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีในสิ่งนั้นๆ

อุทัยพรรณ สุดใจ (2544) ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยอาจจะเป็นไปในเชิงประเมินค่าว่า ความรู้สึกหรือทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น เป็นไปในทางบวกหรือทางลบ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจ ความชอบใจ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Satisfaction

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่เป็นการยอมรับความรู้สึกชอบ ความรู้สึกที่ยินดีกับการปฏิบัติงาน ทั้งการให้บริการและการรับบริการในทุกสถานการณ์ ทุกสถานที่

การวัดความพึงพอใจ

การวัดระดับความพึงพอใจ สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้ (ภณิดา ชัยปัญญา, 2541)

1. การใช้แบบสอบถาม เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือกหรือตอบคำถามอิสระ คำถามอิสระดังกล่าว อาจถามความพึงพอใจในด้านต่างๆ

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจะได้ข้อมูลที่แท้จริง

3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจโดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคล เป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กิริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

จากการศึกษาการวัดความพึงพอใจ สรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจเป็นการบอกถึงความชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งวัดได้หลายวิธี การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามความคิดเห็น การใช้แบบสำรวจ

ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ ที่นักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจกล่าวถึงมากที่สุด ได้แก่ ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's hierarchy of Need) มาสโลว์ เป็นผู้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในเรื่องความต้องการตามลำดับขั้น (Pyramid of Requirements หรือ Hierarchy of Needs) ขึ้นปี 1943 โดยมีสมมติฐานเบื้องต้น ดังนี้ (Maslow, 1954)

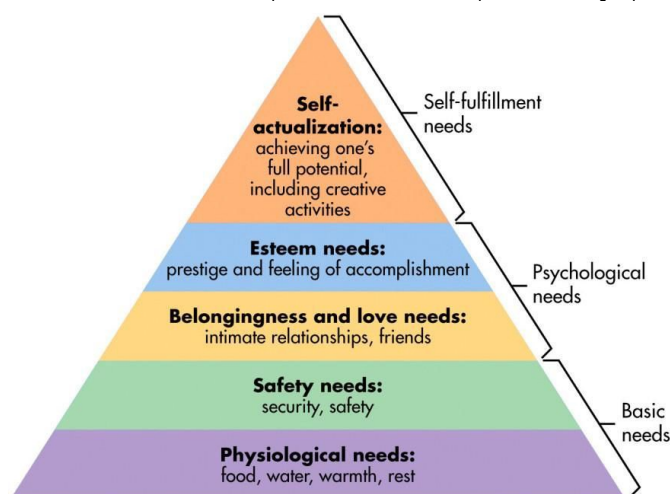
1. มนุษย์มีความต้องการเป็นลำดับขั้น เมื่อความต้องการในระดับใดได้รับการตอบสนองแล้วก็จะให้ความสำคัญกับความต้องการในลำดับขั้นนั้นน้อยลง แต่จะพยายามเพื่อให้ได้ความต้องการในระดับที่สูงขึ้นไป

2. ความต้องการของมนุษย์เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน และความต้องการเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อกันตลอดเวลา

3. ความต้องการระดับต่ำต้องได้รับการตอบสนองก่อนจึงจะทำให้แสดงพฤติกรรมที่จะผลักดันให้เกิดความต้องการในระดับที่สูงขึ้น

4. มีหลายวิธีการที่จะทำให้มนุษย์เกิดความพึงพอใจต่อความต้องการในระดับสูงมากกว่าความต้องการในระดับต่ำ

มาสโลว์ ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ตั้งแต่ระดับต่ำสุดถึงระดับสูงสุด เป็น 5 ชั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการทางร่างกายขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดสำหรับการดำรงชีวิต ความต้องการเหล่านี้ ได้แก่ อากาศ น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย ความต้องการทางเพศ เป็นต้น มนุษย์จะมีความต้องการในลำดับถัดไปเมื่อความต้องการระดับกายภาพได้รับการตอบสนองแล้ว ดังนั้น ในขั้นแรกองค์กรจะต้องตอบสนองความต้องการของพนักงานโดยการจ่ายค่าจ้างและผลตอบแทน เพื่อให้พนักงานสามารถนำเงินไปใช้จ่ายเพื่อแสวงหาสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของแต่ละคน

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety or Security Needs) เมื่อความต้องการด้านร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยก็จะเข้ามามีบทบาทในพฤติกรรมของมนุษย์ ความปลอดภัยดังกล่าวมี 2 รูปแบบ คือ ความต้องการความปลอดภัยทางด้านร่างกาย และความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งความต้องการความปลอดภัยทางด้านร่างกาย ได้แก่ การมีความปลอดภัยในชีวิต การมีสุขภาพดี เป็นต้น ส่วนความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การมีอาชีพการงานมั่นคง การทำงานที่มีหลักประกันอย่างเพียงพอจะมีผลต่อการตัดสินใจในการทำงานต่อไป อันจะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจลาออกจากการพิจารณาเลือกงานใหม่ แต่ตราบดีที่ความต้องการด้านร่างกายยังไม่ได้รับการตอบสนอง ความต้องการที่จะได้รับความมั่นคงปลอดภัยก็ค่อนข้างน้อย

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เมื่อความต้องการทั้ง 2 ประการ ได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการในระดับที่สูงกว่า จะเข้ามามีบทบาทต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ความต้องการทางสังคม ได้แก่ ความต้องการการยอมรับในผลงาน ความเอื้ออาทร ความเป็นมิตรที่ดี ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และความรักจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน องค์กรสามารถตอบสนองความต้องการของพนักงานได้โดยทำให้ลูกจ้างมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ให้ลูกจ้างทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม (Group Process) และมีลักษณะเป็นการร่วมมือร่วมใจ (Collaboration) ในการทำงาน

มากกว่าที่จะมุ่งการแข่งขัน (Competition) ตลอดจนองค์กรต้องมองเห็นคุณค่าของบุคลากร ยอมรับความคิดเห็นของเขาเหล่านั้นด้วยการยกย่องชมเชยเมื่อมีโอกาสนั้น

4. ความต้องการได้รับการยกย่องสรรเสริญในสังคม (Esteem Needs) หมายรวมถึง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสำเร็จ ความรู้ความสามารถ การนับถือตนเอง ความเป็นอิสระและเสรีภาพในการทำงาน ตลอดจนต้องการมีฐานะเด่นและเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้งหลาย การมีตำแหน่งสูงในองค์กรหรือการที่สามารถใกล้ชิดบุคคลสำคัญๆ ล้วนเป็นการส่งเสริมให้ฐานะของบุคคลเด่นขึ้นทั้งสิ้น

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization Needs) เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองทั้ง 4 ระดับแล้ว มนุษย์จะทำงานเพื่องาน คือ อยากรู้ว่าตนมีศักยภาพแค่ไหน และพยายามพัฒนาศักยภาพของตนไปสู่จุดสูงสุด การทำงานเกิดจากสนใจและรักในงานที่ทำ และทำเพราะได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนให้ถึงจุดสูงสุด

สรุป มาสโลว์ ได้จำแนกความต้องการทั้ง 5 ชั้น ของมนุษย์เป็น 2 ระดับใหญ่ๆ คือ ระดับต่ำ (Lower-order) ได้แก่ ความต้องการทางกายภาพ และความต้องการความมั่นคง สำหรับความต้องการในระดับสูง (Higher-order Needs) ได้แก่ ความต้องการทางสังคม ความต้องการได้รับการยกย่อง และความต้องการความสำเร็จในชีวิต ซึ่งความแตกต่างของความต้องการทั้ง 2 ระดับ คือ ความต้องการในระดับสูงเป็นความพึงพอใจที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ขณะที่ความต้องการในระดับต่ำ เป็นความพึงพอใจที่เกิดจากภายนอก เช่น ค่าตอบแทน เป็นต้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

จุดเริ่มต้นและคำนิยามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) นับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการวางแผนพัฒนาประเทศ ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และมุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล ต่อมา แผนพัฒนาฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ได้บัญญัติ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฉบับที่ 8 สำหรับแผนพัฒนาฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ยังคงน้อมนำ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนา ฉบับที่ 8-9 และการพัฒนาที่สมดุลทั้งคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยมีการเตรียม “ระบบภูมิคุ้มกัน” ด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของทุนที่มีอยู่ในประเทศ ทั้งทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการความเสี่ยงให้พร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศ เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ในระยะของแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 นี้ สังคมไทยได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางทุกภาคส่วน ส่งผลให้ประเทศไทยเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันสูงขึ้นในหลายด้าน และสามารถปรับตัวรับกับภาวะเศรษฐกิจโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) จึงเป็นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเสริมสร้างทุนที่มีอยู่ของประเทศให้เข้มแข็ง รวมทั้งใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม เพื่อเตรียมพร้อมให้ประเทศสามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

ทิศทางการพัฒนาและบริหารประเทศในรอบ 10 กว่าปี ที่ผ่านมามีได้น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นปรัชญานำทางตลอดมา โดยในปี 2554 นายสรเสรี วงศ์ชะอุ่ม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภายใต้ประธานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ศาสตราจารย์ ดร. สิบปนนท์ เกตุทัต) ในขณะนั้น ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในทางเศรษฐศาสตร์ และสาขาอื่นๆ จำนวนหนึ่งร่วมกันยกร่างหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการรวบรวมประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่พระราชทานในโอกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กลั่นกรองเป็นนิยามความหมาย มีข้อความที่กะทัดรัดชัดเจน เพื่อเป็นกรอบความคิดให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน และสามารถน้อมนำไปปฏิบัติได้ และเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2542 สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำพระบรมราโชวาทที่กลั่นกรองและประมวลเป็นนิยาม ความหมายเรียบร้อยแล้ว ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายและกราบบังคมทูล ขอพระบรมราชานุญาต ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไข และได้พระราชทานคืนพร้อมทั้งโปรดเกล้า ฯ พระราชทาน พระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เป็นแนวทางปฏิบัติของประชาชนและทุกกลุ่มทุกฝ่ายโดยทั่วไปเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 ดังนี้

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวทันต่อโลก ยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, 2555)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546) ในปี 2544 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ได้พัฒนารอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น โดยมี ดร.ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ และผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ ร่วมกันจัดทำกรอบแนวคิดของทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการวิเคราะห์ความสอดคล้องและความแตกต่างของความหมายและองค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ ด้วยวิธีการจำแนกวิเคราะห์ (Parsing) ตามหลักวิธีทางตรรกศาสตร์ และผลการวิเคราะห์สรุปว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบ ด้านต่างๆ อย่างสมบูรณ์ที่สามารถใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนา กรอบทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ (Foundation for Economic Theory Framework) ได้ โดยองค์ประกอบของ

การวิเคราะห์ที่ได้จำแนกออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย 1) กรอบแนวคิด 2) คุณลักษณะ 3) ค่านิยม 4) เงื่อนไข 5) แนวทางปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งทั้ง 5 ส่วนนี้ จะต้องใช้ประกอบกัน ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 กรอบแนวคิด

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตน (Economic life guiding principle) โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา เป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัต (dynamic) มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤตเพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา (sustainability)

องค์ประกอบที่ 2 คุณลักษณะ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางปฏิบัติในทางที่ควรจะเป็น (Normative prescription) สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ (scalable) โดยมีแนวคิดทางสายกลาง (Middle Path) เป็นหัวใจ สำคัญของกรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทางสายกลางในที่นี้ หมายถึง วิธีการ (Means) หรือ การกระทำที่พอประมาณ บนพื้นฐานของความมีเหตุผลและสร้างภูมิคุ้มกันที่จะนำไปสู่การพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบที่ 3 ค่านิยม “ความพอเพียง” (Sufficiency)

ประกอบด้วย คุณลักษณะ 3 ประการ พร้อมๆ กัน ได้แก่ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี กล่าวคือ กิจกรรมใดๆ ที่ขาดคุณลักษณะใดคุณลักษณะหนึ่งไป ก็จะไม่สามารถเรียกได้ว่าเป็นความพอเพียง คุณลักษณะ ทั้ง 3 ประการ ประกอบด้วย

ประการที่ 1 ความพอประมาณ (Moderation) หมายถึง ความพอดีที่ไม่มากเกินไป และไม่น้อยเกินไปในมิติต่างๆ ของการกระทำ หรือความพอใจในสิ่งที่สมควรในปริมาณที่เหมาะสม ไม่น้อยเกินไปจนก่อให้เกิดความขัดสน และไม่มากเกินไปจนฟุ่มเฟือย จนเกินกำลังของตนเอง

ประการที่ 2 ความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอประมาณในมิติต่างๆ จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบและถูกต้อง บนพื้นฐานของความรู้คู่คุณธรรม

ประการที่ 3 การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (Self-immunity) หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง ด้านต่างๆ การกระทำที่สามารถเรียกว่า พอเพียง (Systematic and dynamic optimum) มิใช่การคำนึงถึงเหตุการณ์และผลในปัจจุบันเท่านั้น แต่จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย

องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไข (Condition of Sufficiency Actions)

การตัดสินใจประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ดังนี้

เงื่อนไขที่ 1 ความรู้ (Set of knowledge) ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ อย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน (เพื่อการวางแผน) และความระมัดระวังในการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติทุกขั้นตอน

เงื่อนไขที่ 2 คุณธรรม (Ethical Qualification) ประกอบด้วยคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างให้จิตใจมีความตระหนักในคุณธรรม และความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต โดยเน้นความอดทน ความเพียร สติ ปัญญา และความรอบคอบ ทั้งนี้ มีกลุ่มเป้าหมายที่เน้นเป็นพิเศษในการเสริมสร้างเงื่อนไขทั้งสองด้าน ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ (Regarding the Presupposed Characters of the People/Processes)

องค์ประกอบที่ 5 แนวทางปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับ

การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ จะทำให้เกิดทั้งวิถีการพัฒนา (Development path) และผลการพัฒนา (Development goal) ที่สมดุล (Balance) และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความรู้/เทคโนโลยี นำไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนา หรือความดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง (sustainability) ของทุนในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางสิ่งแวดล้อม และทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

อนึ่ง องค์ประกอบทั้งสามประการของ “ความพอเพียง” มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกันอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ ความมีเหตุผลจะเป็นพื้นฐานของอีกสององค์ประกอบคือ ความพอประมาณ และการมีภูมิคุ้มกันในตัว ความมีเหตุผลจะเป็นกระบวนการเสริมสร้างให้ความพอใจเป็นไปแต่โดยพอประมาณ เพื่อไม่ให้เกิดการกระทำที่เกินพอดีหรือน้อยไป หรือเกิดอคติจนเกินขนาดและทำให้การตัดสินใจกระทำอยู่ในขอบเขตที่พอเพียง ในขณะที่ความพอประมาณจำเป็นต้องมีระดับมากพอที่จะสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อเป็นปัจจัยเสริมสร้างให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นไปอย่างมีเหตุผลทั้งในปัจจุบันและอนาคต อย่างไรก็ตาม ความมีเหตุผลต้องมีระดับที่สามารถปรับเปลี่ยนไปได้ตามความรู้และประสบการณ์ การรับรู้และการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติ (การกระทำของแต่ละบุคคล) ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไปตามศักยภาพ โอกาส สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของแต่ละบุคคล เช่น ภูมิหลังของครอบครัว การอบรมบ่มนิสัย เป็นต้น ผู้ปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต้องปฏิบัติตาม “เงื่อนไข” ความรอบรู้ และคุณธรรมทั้งสองข้อด้วย โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้และคุณธรรมคู่กันอย่างสมดุล หากขาดข้อใดข้อหนึ่งแล้ว จะทำให้กระบวนการตัดสินใจผิดพลาดได้ เช่น ถ้ามีความรู้อย่างเดียวนำความรู้ไปใช้ในทางมิชอบ ก็สามารถนำความเสียหายมาสู่ตนเองและสังคมได้ ในลักษณะเดียวกันถ้ามีคุณธรรมแต่ขาดความรู้ก็อาจตัดสินใจอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก่อให้เกิดผลเสียหายได้ เช่นเดียวกัน ผู้ปฏิบัติที่มีความรอบรู้และคุณธรรม คู่กันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้การตัดสินใจและการกระทำใดๆ เป็นไปอย่างพอประมาณ มีเหตุผลและเกิดภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองได้

จากการวิเคราะห์ความหมาย “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” สรุปได้ว่า หลักการ “ความพอเพียง” จะต้องประกอบด้วย คุณลักษณะ 3 ประการพร้อมๆ กัน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี รวมทั้งได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำเป็นต้องเป็นผู้มีความรอบรู้ในวิชาการต่างๆ รอบคอบในการเชื่อมโยง และมีความระมัดระวังในการนำความรู้ไปใช้ รวมทั้งเป็นผู้ที่มีคุณธรรมในจิตใจ และมีการกระทำที่เน้นความซื่อสัตย์ ความอดทน และความเพียร องค์ประกอบทั้งสามประการมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกันอย่างเป็นระบบ รวมทั้งผู้ปฏิบัติต้องประกอบด้วย ความรอบรู้และคุณธรรมทั้งสองข้อ อีกด้วย

สรุปเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดหลัก

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆ ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

เป้าหมาย

เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

หลักการ

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

คุณสมบัติของผู้ปฏิบัติ

1. อาศัยความรู้รอบรู้ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน
2. เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่

ความเป็นมาแห่งพระราชดำริ “ทฤษฎีใหม่”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตรได้ปฏิบัติพระราชกรณียกิจในการให้ความช่วยเหลือราษฎรเสมอมาตลอดระยะเวลาที่พระองค์ทรงครองราชย์ หนึ่งในพระราชกรณียกิจที่ได้ทรงปฏิบัติคือ การช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่แห้งแล้งซึ่งมีปัญหาคาดแคลนน้ำสำหรับการเกษตร ด้วยเหตุนี้พระองค์จึงได้ทรงคิดค้นวิธีการหลายวิธีที่จะช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนน้ำหนึ่งในแนวทางต่างๆ เหล่านี้ที่พระองค์ทำนั้นได้พระราชทานมีชื่อเรียก “ทฤษฎีใหม่” ในเวลาต่อมาได้พระราชทานพระราชดำริให้ทำการทดลอง “ทฤษฎีใหม่” เกี่ยวกับการจัดการที่ดินและแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรขึ้น ณ วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

ทฤษฎีใหม่ เป็นทฤษฎีแห่งการจัดการน้ำและที่ดิน เพื่อสนับสนุนการเกษตรในเขตพื้นที่แห้งแล้งซึ่งอาศัยแต่เพียงน้ำฝนในการทำการเกษตร หลักสำคัญคือว่า ต้องมีน้ำบริโภค น้ำใช้ น้ำเพื่อการเพาะปลูก เพราะชีวิตอยู่ที่นั่นถ้ามีน้ำคนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟฟ้าคนอยู่ได้ แต่ถ้าไม่มีไฟฟ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้” (พระราชดำรัส. 7 มีนาคม 2529) และในพระราชดำรัสเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2537 ทรงเล่าถึงที่มาของชื่อ “ทฤษฎีใหม่” ไว้ว่านอกจากสระน้ำในที่นี้แล้ว จะต้องมีส่วนเก็บน้ำที่ใหญ่กว่าอีกแห่งหนึ่ง เพื่อเสริมสระน้ำ...ฉะนั้นในบริเวณนั้นจะเกิดเป็นบริเวณที่พัฒนาแบบใหม่ถึงเรียกว่า “ทฤษฎีใหม่” แนวพระราชดำรัสข้างต้นแสดงให้เห็นแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ทรงยึดเป็นหลักการให้ความช่วยเหลือพสกนิกรในชนบทอันเป็นพื้นฐานในการคิดค้น “ทฤษฎีใหม่” ซึ่งเป็นการ “ปฏิบัติเพื่อหาน้ำให้ราษฎร...การทำเกษตรทฤษฎีใหม่นี้ ไม่ใช่เป็นของง่ายๆ แล้วแต่ที่แล้วแต่โอกาส และแล้วแต่งบประมาณ...บางแห่งขาดสระน้ำแล้วไม่มีน้ำ แม้จะมีฝนน้ำก็อยู่ไม่ได้ เพราะมันรั่วหรือบางทีก็เป็นพื้นที่รับน้ำไม่ได้ ทฤษฎีใหม่จึงต้องมีที่ที่เหมาะสมด้วย...” (พระราชดำรัส. 4 ธันวาคม 2538)

การจัดสัดส่วนของพื้นที่ พระองค์ทรงยึดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของทฤษฎีใหม่เป็นหลัก กล่าวคือ ในการคิด “ทฤษฎีใหม่” พระองค์มีจุดมุ่งหมายที่จะให้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับเกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ทำกินจำกัด โดยมีเป้าหมายขั้นต้นที่จะให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ (Self Sufficiency) ในระดับที่ประหยัดก่อน โดยเฉพาะให้มีความมั่นคงในเรื่องอาหาร (Food security) คือ ให้สามารถผลิตข้าวได้เพียงพอต่อการบริโภค

ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ คือแนวทางการพัฒนาการเกษตรอย่างเป็นขั้นตอน 3 ขั้นที่ยึดหลักการพึ่งตนเองเรียกว่า เป็นทฤษฎีใหม่ โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตนเองได้อย่างพอเพียงในระดับประหยัดหรือพอมีพอกินก่อนเป็นขั้นที่หนึ่ง แล้วจึงก้าวเข้าสู่ขั้นที่สอง คือการรวมกลุ่ม

ในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์เพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง อาทิ การผลิต การตลาด สวัสดิการ การศึกษา เป็นต้น เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง โดยสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตน และท้ายสุดเมื่อกลุ่มหรือชุมชนมีความเข้มแข็งแล้วจึงสร้างความเข้มแข็งในระดับประเทศ โดยติดต่อร่วมมือกับแหล่งเงิน แหล่งพลังงาน แหล่งตลาด เพื่อสร้างเครือข่ายในการขยายขอบเขตกิจกรรมในด้านต่างๆ ให้นำไปสู่การลดต้นทุน การเพิ่มผลประโยชน์ของกลุ่มให้มากขึ้น และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นเกษตรที่ยั่งยืนรูปแบบหนึ่งนอกเหนือจากเกษตรผสมผสานวนเกษตร เกษตรอินทรีย์ และเกษตรธรรมชาติ ซึ่งเน้นการจัดระบบการผลิตทางการเกษตรที่สามารถคงอัตราการผลิตรายได้สูงให้ได้ในระยะยาว โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ พร้อมกับคำนึงถึงดุลยภาพของสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังจะให้ความสำคัญกับการผลิตที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค อันจะนำไปสู่การผลิตที่ยั่งยืนและรักษาอาชีพเกษตรกรกรรมให้เป็นอาชีพที่มั่นคงสำหรับเกษตรกรต่อไป (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2544)

ทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตรในเชิงวิชาการ จะมีลักษณะเป็นความคิดชุดหนึ่ง (A set of idea) แนวความคิด (Concepts) หลักการ (Methods) ที่มีความเป็นวิทยาศาสตร์ซึ่งสามารถอธิบายให้เห็นการปฏิบัติจริงได้ โดยเป็นระบบความคิดใหม่ที่ไม่เคยมีผู้ใดคิดมาก่อนเป็นระบบความคิดที่แตกต่างและก้าวพ้นเพดานความคิดหรือวิธีการคิดที่เคยมีมา เป็นแนวพระราชดำริที่มีความยิ่งใหญ่ทางความคิด 9 ประการ มีดังนี้ (ชัยอนันต์ สมุทรวณิช, 2541)

1. เป็นแนวคิดที่ก้าวพ้นเพดานความคิดแบบตะวันตกซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อทฤษฎีและวิธีการปฏิบัติทางการพัฒนาปัจจุบัน
2. เป็นแนวคิดที่ก้าวพ้นเพดานความคิดแบบวิภาษวิธี (Dialectical) ซึ่งถือว่ามี Thesis-antithesis-synthesis) ที่เชื่อว่าสิ่งที่มีคุณลักษณะเหนือกว่าเมื่อมีความขัดแย้งกับสิ่งที่ด้อยกว่าก็จะมีผลปรับเปลี่ยนให้สิ่งเดิมแปรผันในเชิงคุณภาพไปเป็นสิ่งที่มีคุณลักษณะใหม่ ในแง่ที่ว่าทฤษฎีใหม่ยอมรับการดำรงอยู่ร่วมกันของสิ่งที่แตกต่างกันโดยไม่จำเป็นต้องมีความขัดแย้ง
3. เป็นแนวคิดที่ปฏิบัติให้เห็นจริงได้
4. เป็นทฤษฎีที่มีความง่าย ไม่ซับซ้อน คนในทุกระดับสามารถเข้าใจได้ เข้าถึง และนำไปทำให้เห็นผลจริงทางปฏิบัติได้
5. เป็นทฤษฎีอาศัยประสบการณ์ของประเทศไทย และลักษณะทางสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต และลักษณะเด่นของความเป็นไทยเป็นพื้นฐานในการนำมารวมกันขึ้นเป็นทฤษฎีใหม่
6. เป็นแนวความคิดที่สมสมัยและเหมาะสมกับจังหวะเวลาในการเตือนให้ผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศมีสติและระมัดระวังในการดำเนินนโยบายต่างๆ โดยคำนึงถึงผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยเสี่ยงต่างๆ สอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมไทยที่กำลังประสบปัญหา
7. เป็นแนวคิดที่แฝงไว้ซึ่งปรัชญาในการดำรงชีพและดำรงชาติ มิใช่เป็นเพียงทฤษฎีทางเศรษฐกิจอย่างเดียว แต่เป็นทฤษฎีแบบบูรณาการ
8. เป็นแนวคิดที่มีพลังในการกระตุ้นผู้ยากไร้ เพราะผู้ปฏิบัติสามารถมีความสุขได้ตามอัตภาพที่เหมาะสมกับสถานะของตน
9. เป็นแนวคิดที่ปลอดจากการเมือง ผลประโยชน์และอุดมการณ์ จึงเป็นแนวคิดที่มีความเป็นสากล

แนวทางการพัฒนาตามแนวทางทฤษฎีใหม่แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น เป็นการจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนแรก : ร้อยละ 30 ให้ทำการขุดสระกักเก็บน้ำไว้ใช้โดยการรองรับจากน้ำฝน ราษฎรจะสามารถนำน้ำนี้ไปใช้ในการเกษตรได้ตลอดปี ทั้งยังสามารถเลี้ยงปลาและปลูกพืชน้ำ พืชริมสระ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่งด้วย

ส่วนที่สอง : ร้อยละ 30 ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารหลักสำหรับครอบครัวได้เพียงพอตลอดปี ซึ่งจะช่วยให้ลดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้

ส่วนที่สาม : ร้อยละ 30 ปลูกพืชไร่หรือพืชสวนตามแต่สภาพของพื้นที่ และภาวะตลาด เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือจากบริโภคก็นำไปจำหน่าย

ส่วนที่สี่ : ร้อยละ 10 ที่อยู่อาศัยและโรงเรียน ถนนหนทาง คันคูดินหรือคูคลอง ตลอดจนปลูกพืชสวนครัวและเลี้ยงสัตว์

หลักการสำคัญของทฤษฎีใหม่ขั้นต้น คือ การลดค่าใช้จ่ายโดยการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคให้เพียงพอในที่ดินของตนเอง เสมือนเป็นการสร้างระบบภูมิคุ้มกันผลกระทบจากภายนอก

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 เมื่อเกษตรกรเข้าใจหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของตนเองจนได้ผลแล้ว ก็ก้าวไปสู่ขั้นที่สอง การรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการในด้านต่างๆ ได้แก่

1. ด้านการผลิต ขนหาพันธุ์พืช เตรียมดิน ซดปรุขนา ฯลฯ เพื่อการเพาะปลูก
2. ด้านการตลาด เตรียมลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การร่วมจำหน่ายผลผลิต
3. การเป็นอยู่ เกษตรกรต้องมีความเป็นอยู่ที่ดี โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น น้ำ ปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ ที่เพียงพอ
4. สวัสดิการ แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิการและบริการที่จำเป็น เช่น สาธารณสุข เงินกู้เพื่อประโยชน์ในการทำกิจกรรม
5. การศึกษา ชุมชนควรมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น กองทุน เพื่อการศึกษา
6. สังคมและศาสนา ชุมชนควรเป็นที่รวมกันในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว หลักการสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่สอง คือ รวมพลังในรูปกลุ่มของชาวบ้าน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมให้หลากหลาย

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 เมื่อดำเนินการผ่านพ้นขั้นที่สองแล้ว เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรจะพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือการติดต่อประสานงานเพื่อจัดหาหรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร บริษัท ร้านสหกรณ์ มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกร และฝ่ายธนาคาร กับบริษัท จะได้รับผลประโยชน์ ดังนี้

- เกษตรกรขายข้าวในราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)
 - ธนาคารกับบริษัทซื้อข้าวอุปโภคบริโภคในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือกโดยตรงจากเกษตรกรและมาสีเอง)
 - เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคในราคาต่ำ (เป็นร้านสหกรณ์ ราคาขายส่ง)
 - ธนาคารกับบริษัท จะสามารถกระจายบุคลากร เพื่อไปดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น
- หลักการสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 คือ การสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพหรือขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้หลากหลาย โดยประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชนและภาคราชการ ในด้านเงินทุนการตลาด การผลิตการจัดการ และข่าวสารข้อมูล

ประโยชน์และความสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่ สรุปได้ดังนี้

1. สามารถลดและแก้ไขปัญหาภัยแล้งได้ หลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่ก็คือ การขุดสระน้ำเพื่อกักเก็บน้ำในช่วงที่มีฝนตก สำหรับเก็บไว้ใช้ในการเกษตรในเวลาที่ขาดแคลน

2. ทำให้การใช้พื้นที่การเกษตรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่มีการจัดสรรพื้นที่ปลูกพืชอย่างเหมาะสม และเกษตรกรมีอาหารไว้บริโภคอย่างเพียงพอตลอดทั้งปี

3. ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นระบบการเกษตรที่จัดให้มีแหล่งน้ำสำหรับการเกษตร มีการจัดสรรพื้นที่สำหรับปลูกพืชหลายชนิดอย่างเหมาะสมและหมุนเวียนปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี เป็นการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างคุ้มค่า ดังนั้น สิ่งที่มาตามก็คือ เกษตรกรมีรายได้จากผลผลิตผลการเกษตรหลายชนิดและมีรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งปี และยังทำให้มีงานทำตลอดทั้งปี ไม่ต้องไปหางานทำต่างถิ่น ช่วยแก้ปัญหาการว่างงานในท้องถิ่น

4. ทำให้ปัญหาสังคมลดลง กรณีที่เกษตรกรทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จะทำให้เกษตรกรมีงานทำอยู่ที่บ้านตนเอง มีเวลาอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน ทำให้ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ครอบครัวขาดความอบอุ่น ปัญหายาเสพติดปัญหาต่างๆ เหล่านี้จะลดน้อยลง

5. สามารถลดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศได้เพราะเน้นการใช้แรงงานภายใน ครอบครัวถ้ามีแรงงานเพียงพอสำหรับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จะไม่พึ่งเครื่องจักรและอุปกรณ์จากภายนอกหรือต่างประเทศมากนัก และมักจะเน้นการใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมั่นคงยิ่งขึ้น เนื่องจากมีงานทำ มีอาหารบริโภค มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ จึงทำให้เกษตรกรมีกำลังใจในการจับจ่ายใช้สอยตามอัตราภาพ ดังนั้น เมื่อเกษตรกรซึ่งเป็นฐานของประเทศมีความมั่นคงก็จะทำให้ประเทศชาติมั่นคง ระบบเศรษฐกิจของประเทศส่วนรวมก็จะมั่นคงตามมาด้วย

7. ทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร เป็นทฤษฎีที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เมื่อนำทฤษฎีนี้ไปปฏิบัติอย่างจริงจัง รวมทั้งยึดหลักการพัฒนาประเทศตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

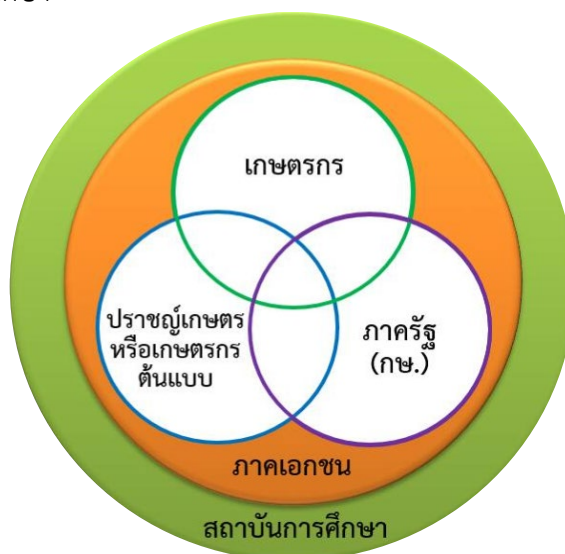

2.4 โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ที่ทรงมีต่อปวงชนชาวไทย จึงได้จัดทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ขึ้นเพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีความสมัครใจจาก 882 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 70,000 ราย ได้น้อมนำหลักทฤษฎีใหม่ไปใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกรตามภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ โดยมุ่งหวังจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ อันเกิดจากการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ครอบครัวและชุมชน โดยการสร้างอาชีพอย่างเหมาะสมกับทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า

ภาคีความร่วมมือขับเคลื่อนการดำเนินงาน 5 ประสาน ได้แก่

1. เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ
2. เกษตรกรต้นแบบ/ปราชญ์เกษตร
3. ภาครัฐ
4. ภาคเอกชน
5. สถาบันการศึกษา

โดยกำหนดบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานให้ทุกฝ่ายไว้ชัดเจน ร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอน เช่น การจัดอบรมเผยแพร่ความรู้แก่เกษตรกรเพื่อปรับแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ การจัดทำผังแปลง/วางแผนการผลิตตามสภาพพื้นที่ ทรัพยากร แหล่งน้ำ ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน กำลังแรงงาน การจัดพื้นที่เพื่อเตรียมพร้อมทำการผลิต การลงมือทำตามแผนการผลิต (ตามถนัด ง่าย ลงทุนน้อย ตามศักยภาพของตนเอง) ทำให้พอกิน พอใช้ แจก แลก หรือ แบ่งปัน เหลือเก็บเป็นทุนโดยแปรรูป ถนอมรักษา และ จำหน่ายเป็นรายได้เสริม การจัดทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม เพื่อใช้เป็นข้อมูลวางแผนการดำเนินชีวิตและประกอบเป็นอาชีพสร้างรายได้เลี้ยงครอบครัว จากนั้นพัฒนาการผลิตให้มีคุณภาพได้มาตรฐานเพิ่มมูลค่าผลผลิต เน้นการรวมกลุ่มให้เข้มแข็ง ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

กระบวนการและกิจกรรมดังกล่าว เน้นการนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและทำการเกษตรให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ จากนั้นขยายผลไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต

ที่ดียิ่งขึ้น โดยการรวมกลุ่มทำการผลิต รวมกันซื้อ - รวมกันขาย พัฒนาการผลิตโดยใช้เทคโนโลยี ก้าวหน้า การทำเกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์ การเลือกใช้ปัจจัยการผลิตและการรวมกลุ่มซื้อ - ขาย ลดต้นทุน รักษาสภาพแวดล้อม ควบคุมคุณภาพให้ได้การรับรองมาตรฐาน เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต สร้างพลังกลุ่มที่พร้อมเพรียงเข้มแข็งมีพลังต่อรองทางการตลาด รวมทั้งการสร้างเครือข่ายธุรกิจเพิ่มช่องทางการตลาดในลำดับถัดไป

2.5 โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์)

กรมปศุสัตว์ดำเนินการโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) โดยจัดปัจจัยการผลิต สำหรับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ที่ทรงมีต่อปวงชนชาวไทย
2. สนับสนุนให้เกษตรกรนำแนวทางทฤษฎีใหม่มาปรับใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร ในพื้นที่ของตนเองตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับพื้นที่ของเกษตรกร
3. เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือน และมีรายได้เสริม
4. เพื่อส่งเสริมเกษตรกรทำเกษตรทฤษฎีใหม่เลี้ยงปศุสัตว์เป็นอาหารลดรายจ่ายและจำหน่ายเพิ่มรายได้เสริม

โดยกำหนดวิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ปีงบประมาณ 2560

1. สำรวจเกษตรกรที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามรายจังหวัด รวม 70,000 ราย กรมปศุสัตว์ให้การสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์ปีก รายละ 1 ชนิดสัตว์ เพื่อเป็นพื้นฐานการผลิตอาหารโปรตีนในครัวเรือน เหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม โดยกำหนดเงื่อนไข ดังนี้

1.1 เกษตรกรสร้างคอกสัตว์พื้นที่ 4 ตัว/ตร.ม. พื้นที่ปล่อย 4 ตร.ม./ตัว (สามารถปรับให้เหมาะสมตามรูปแบบ การเลี้ยงและพื้นที่ของเกษตรกร) พื้นที่น้ำไม่ท่วม สามารถป้องกันการรบกวนจากสัตว์อื่น

1.2 เกษตรกรปลูกพืชหรือจัดหาพืชหรือวัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นอาหารสัตว์เสริม เช่น ใบหม่อน พันธุ์หญ้า และถั่วอาหารสัตว์ กระถิน เศษพืชผัก ข้าวเปลือก รำ ปลาข้าว เป็นต้น

1.3 เกษตรกรมีความตั้งใจในการเลี้ยงสัตว์ จัดบันทึกข้อมูลบัญชีฟาร์มตลอดการเลี้ยง ไม่นำสัตว์ไปฆ่า ขาย ในช่วงที่ยังให้ผลผลิต

1.4 สำหรับเกษตรกรที่มีฐานะยากจน มีความต้องการเลี้ยงโค-กระบือ มีความพร้อมและความเหมาะสม กรมปศุสัตว์จะพิจารณาคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ โดยต้องปฏิบัติตามระเบียบและสัญญาขี้มเพื่อการผลิตของโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ

2. ฝึกอบรมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ

นำเกษตรกรในความรับผิดชอบศึกษาดูงานแปลงต้นแบบที่มีความเหมาะสม เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการที่สอดคล้องกับการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

3. ปัจจัยการผลิตที่สนับสนุนเกษตรกรต่อราย ดังนี้

1) พันธุ์สัตว์ เลี้ยง 1 ชนิด

- ไก่พื้นเมือง/ไก่ลูกผสม/เป็ดเทศละเพศ อายุไม่ต่ำกว่า 6 สัปดาห์ 5 ตัว
- ไก่ไข่/เป็ดไข่เพศเมีย อายุไม่ต่ำกว่า 6 สัปดาห์ 5 ตัว

- 2) วิตามิน และยาปฏิชีวนะ ยาถ่ายพยาธิ
- 3) ข้าวเปลือกอาหารสัตว์ 10 ก.ก. หรือ อาหารไก่ไข่ 5 ก.ก.
- 4) พันธุ์พืชอาหารสัตว์ (กระถิน เนเปียร์) **เฉพาะรายที่ต้องการ
4. เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำการเตรียมความพร้อมรับสัตว์ปีก จัดทำคอกสัตว์ปีก ปลุกฟัก เพื่อเป็นอาหารเสริม การจัดการเลี้ยงดู บันทึกข้อมูลบัญชีฟาร์ม ให้คำแนะนำเกษตรกรรบบันทึกผล การเลี้ยง รายรับรายจ่าย และผลผลิตที่ได้
5. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดติดตามให้คำแนะนำเกษตรกร รายงานผลการดำเนินงานให้กรม ปศุสัตว์ทราบ เป็นประจำทุกเดือน
6. สำนักงานปศุสัตว์เขต กำกับติดตาม แก้ไขปัญหา ให้คำแนะนำบูรณาการการดำเนินงาน ภายในเขต

ปีงบประมาณ 2561

1. ส่งเสริมเกษตรกรรายเดิม 70,000 ราย ทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างยั่งยืน
 - 1.1 กลุ่ม A เกษตรกรตัวแบบ (เกษตรกรที่มีการผลิตต้องดี ประสิทธิภาพต้องดี ถ่ายทอด ความรู้ได้) เพิ่มศักยภาพและพัฒนการผลิตปศุสัตว์ โดย
 - จัดหาปัจจัยการผลิตพันธุ์สัตว์ หรือ ปรับปรุงระบบการเลี้ยงสัตว์ที่ดี
 - ดูแลสุขภาพสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร
 - ถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติมด้านปศุสัตว์ เช่น วิเคราะห์ต้นทุน ทาบัญชีฟาร์ม
 - 1.2 เพิ่มศักยภาพด้านปศุสัตว์รายเดิม กลุ่ม B C
 - จัดเวที 3/5 ประสาน ให้ความรู้ด้านปศุสัตว์
 - ดูแลสุขภาพสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร
2. ส่งเสริมการผลิตรายใหม่ 70,000 ราย
 - ปัจจัยการผลิตพันธุ์สัตว์ (ไก่ไข่/เป็ดไข่/เป็ดเทศ) 5 ตัว/ราย
 - อาหารสัตว์ 3 ก.ก./ราย
 - เวชภัณฑ์ 1 ชุด/ราย
 - อบรมปรับเปลี่ยนแนวคิด (โอนไปสำนักปลัด กษ เบิกจ่ายแทน)
3. ดำเนินงานและติดตามประเมินผล
4. จัดเวที 3 ประสาน 5 ประสาน ในพื้นที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ
5. สร้างความเข้มแข็งกลุ่มเครือข่าย
 - มอบหมายอาสาปศุสัตว์ช่วยดูแลเกษตรกรเกษตรทฤษฎีใหม่
 - พัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์
6. พัฒนาสื่อความรู้และประชาสัมพันธ์
 - ส่งเสริมเผยแพร่องค์ความรู้ศาสตร์พระราชาและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้าน ปศุสัตว์

ปีงบประมาณ 2562

1. ส่งเสริมแบบมีส่วนร่วมให้เกษตรกรรายใหม่หรือรายเดิมเลี้ยงสัตว์ปีกเพื่อการบริโภค โดยรัฐจะ สนับสนุนปัจจัยการผลิตบางส่วน เช่น พันธุ์สัตว์ หรืออาหารสัตว์ เวชภัณฑ์ แก่เกษตรกรที่สมัครใจ จำนวน 70,000 ราย ประกอบด้วย
 - 1.1 พันธุ์สัตว์ เช่น ไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง เป็ดเทศ เป็ดไข่ อายุไม่ต่ำกว่า 10 สัปดาห์ รายละ 5 ตัว
 - 1.2 อาหารสัตว์ รายละ 10 ก.ก.

1.3 เวชภัณฑ์สัตว์ปีก 1 ชุด

2. ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงชุมชน โดยการคัดเลือกชุมชนที่ทำเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ 200 แห่ง จาก 77 จังหวัด พัฒนาเป็นชุมชนที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 และ 3
3. พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น การผลิตสัตว์ในชุมชน การผลิตอาหารสัตว์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรและปศุสัตว์ เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัตถุดิบในท้องถิ่น กรมปศุสัตว์จัดฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตการเกษตรและปศุสัตว์ของเกษตรกร
4. สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เช่น จัดกิจกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ จัดกิจกรรมการตลาดสินค้าชุมชน เป็นต้น
5. การบริหารจัดการ โดยการติดตามงาน ให้คำแนะนำ และถอดบทเรียน สร้างองค์ความรู้อื่นแก่เกษตรกรและชุมชน
6. ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ โดยการคัดเลือกและถอดองค์ความรู้เกษตรกร ปราชญ์ และกลุ่มเกษตรกร ที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ประสบความสำเร็จ ขั้นที่ 1 2 และ 3 ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ
7. รับสมัครอาสาปศุสัตว์กรมปศุสัตว์ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำการเลี้ยง ติดตามรายงานผลตามความสมัครใจ
8. การปฏิบัติงานในระดับพื้นที่เกษตรกร เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำการเตรียมความพร้อมรับสัตว์ปีก จัดทำคอกสัตว์ปีก ปลุกฟักเพื่อเป็นอาหารเสริม การจัดการเลี้ยงดู บันทึกข้อมูลบัญชีฟาร์ม ให้คำแนะนำเกษตรกรบันทึกผลการเลี้ยง บัญชีฟาร์ม บัญชีครัวเรือน
9. การกำกับติดตามงาน

2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัลลภ พรหมทอง และคณะ (2551) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของ เกษตรกรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า อายุ รายได้ จำนวนพื้นที่ถือครองทำการเกษตร ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตร ความเพียงพอของรายได้ต่อการครองชีพ และลักษณะพื้นที่ถือครองทางการเกษตรมีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย มีแรงงานในครอบครัว 2-3 คน มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 10 ไร่ และพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่เป็นของตนเอง รวมทั้งเป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตร ในส่วนปัญหาอุปสรรคนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านเงินทุน โรคพืชระบาด และขาดแหล่งน้ำ รวมทั้งการให้บริการความรู้ของเจ้าหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพ

ขวัญตา มูลขาริและคณะ (2562) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 5 ประสานสืบสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ ปี 2561 อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร พบว่า เกษตรกร มีอายุเฉลี่ย 53.57 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.95 มีจำนวนแรงงานในภาคการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 2.53 คน เกษตรกรทั้งหมดมีการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง เฉลี่ย 11.46 ไร่ มีรายได้ภาคการเกษตร เฉลี่ย 46,000บาท ต่อปี และมีรายได้ต่อปี เฉลี่ย 82,798 บาทต่อปี

2. สภาพการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 94.9 สามารถทำการเลี้ยงปลาและสัตว์น้ำ อื่นๆ ในสระเพื่อบริโภคและสร้างรายได้ มีการจัดสรรพื้นที่ประมาณร้อยละ 30 เพื่อปลูกข้าว ร้อยละ 96.3 สามารถแบ่งพื้นที่เพื่อเป็นแหล่งน้ำที่ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตร

3. ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 61 เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 89 ได้รับความรู้จากการฝึกอบรมในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 83 ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และร้อยละ 6 ได้รับความรู้จากเพื่อนบ้าน

4. ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่าปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ พบว่า รายได้ภาคการเกษตร รายได้ต่อปี จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.6 ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ รองลงมาคือ ปัญหาขาดแคลนแรงงานและโครงการภาครัฐมีน้อยไม่ทั่วถึง

สุเทพ พันประสิทธิ์ (2553) ได้ทำการศึกษาวิธีการผลิตตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรภาคกลาง ผลการศึกษาพบว่า

1. รูปแบบกิจกรรมการเกษตรของเกษตรกรตัวอย่าง เป็นการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมที่มีระบบการผลิตในรูปแบบ พืชประมง ปศุสัตว์ โดยเน้นในรูปแบบ ข้าว-พืชสวน-ประมง-ปศุสัตว์ และมีสัดส่วนการดำเนินกิจกรรมการเกษตรแตกต่างกันโดยขึ้นกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งแตกต่างกับสัดส่วนทางทฤษฎี อย่างไรก็ตามสัดส่วนต่างๆ สามารถยืดหยุ่นได้ จึงถือว่าสัดส่วนการใช้พื้นที่ของเกษตรกรแต่ละรายมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับพื้นที่ของตนเอง

2. การดำเนินกิจกรรมการเกษตรมีมากและหลากหลาย นอกจากนี้เกษตรกรยังได้รับความรู้ในดำเนินการเกษตร

3. เกษตรกรมีกิจกรรมในการประกอบอาชีพของตนเองมากขึ้น มีผลผลิตของพืชหลากหลายออกมาในระยะเวลาที่ต่างกัน ทำให้ลดความเสี่ยงในการดำเนินการทั้งจากสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะปริมาณน้ำฝนที่แปรเปลี่ยนไปตลอดเวลา อีกทั้งยังลดความเสี่ยงจากโรคและแมลง ตลอดจนในเรื่องของราคา

4. สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างทั่วถึง ทำให้เกิดการรายได้จากการเกษตรเพิ่มขึ้น ทั้งจากการเพิ่มผลผลิตและมีผลผลิตอย่างหลากหลาย ส่งผลให้เกิดความคุ้มค่ามากกว่าความคุ้มค่า เพราะนอกจากจะทำให้มีอาหารอย่างพอเพียงแล้ว ยังเป็นผลทำให้เกษตรกรมีงานทำตลอด

นิสรา ใจชื่อ (2557) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ ปัจจัยด้านจิตใจ ปัจจัยด้านสังคม-วัฒนธรรม ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านผู้นำหมู่บ้าน และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ โดยภาพรวมของทั้ง 8 ปัจจัยมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความก้าวหน้าควรต้องมีความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนฝ่ายจัดการคือผู้นำหมู่บ้านซึ่งมีส่วนผลักดันและสนับสนุนให้สมาชิกในหมู่บ้านดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสมาชิกในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ก็ต้องมีส่วนร่วมในการศึกษาและค้นหาปัญหาของหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้าน

และมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงานพัฒนาหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น สมาชิกในหมู่บ้านเป็นส่วนสำคัญอย่างมากที่จะผลักดันให้หมู่บ้านประสบความสำเร็จ และความร่วมมือของทุกฝ่ายเป็นแรงสำคัญที่จะพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่ยั่งยืน

ธารทิพย์ นิติชาติ (2560) ได้ทำการศึกษา การดำเนินโครงการ 5 ประสานสืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า

1. เกษตรกรเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีสมาชิกทำการเกษตรเฉลี่ย 1.68 คน มีพื้นที่ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่เฉลี่ย 5.20 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นของตนเอง เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร มีประสบการณ์ในการทำ การเกษตรทฤษฎีใหม่ และผ่านการฝึกอบรมทุกคน แหล่งสินเชื่อที่สำคัญ คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

2. ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก จากเกษตรกรทั้งหมด และมีบางส่วนที่ยังขาดองค์ความรู้ ด้านที่เกษตรกรมีความรู้น้อยที่สุดคือการจัดการทรัพยากรน้ำ สำหรับแหล่งความรู้ในภาพรวมเกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งสื่อในระดับน้อย จากแหล่งสื่อต่างๆ ดังนี้ สื่อบุคคล สื่อกลุ่ม กลุ่มสื่อสารมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งสื่อกลุ่มด้านการศึกษาดูงานและการเข้ารับการอบรมในระดับปานกลาง

3. เกษตรกรส่วนใหญ่ มีการนำหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ไปสู่การปฏิบัติในระดับปานกลาง ส่วนที่เกษตรกรนำไปปฏิบัติน้อยได้แก่ การสร้างเครือข่ายการวางแผนการใช้จ่ายเงิน การทำบัญชี การแปรรูป และการตลาด

4. เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจและมีความคิดเห็นว่าการขยายผลต่อไป

5. ปัญหาที่พบมากคือเกษตรกร ทำการเกษตรพืชเชิงเดี่ยว ขาดทักษะในการทำผังแปลงขาดความรู้การทำแผนการผลิตการตลาด และขาดความรู้ด้านบัญชี

6. จุดอ่อนของโครงการ คือการบริหารจัดการในส่วนของการมอบหมายเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ยังเกิดเฉพาะหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่นั้น โครงการเร่งด่วนเกินไปมีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์บ่อย ยากในการปฏิบัติปัจจัยที่สนับสนุนให้กับเกษตรกรน้อยเกินไปและไม่ตรงกับความต้องการ เกษตรกรขาดความรู้เกี่ยวกับการบันทึกบัญชี ขาดการบูรณาการที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในระดับพื้นที่ เกษตรกรทฤษฎีใหม่ต้องการองค์ความรู้ในหลายด้านและต้องมีการจัดการหลายมิติตลอดโซ่อุปทาน แต่การดำเนินการยังขาดการเชื่อมโยงและควบคุมในมิติต่างๆ

ฐิริปัญญา เกิดศรี (2553) ปัจจัยความสำเร็จในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตปฏิรูปที่ดิน:ศึกษารณิศาตบลนิคมกระเสียว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีผลไม่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการประสบความสำเร็จในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนและผู้นำเกษตรกร

3. ตัวแปรที่มีผลต่อความสำเร็จในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาวะผู้นำ ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างเกษตรกร การประสานงาน การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เมื่อวัดด้วยสถิติที่ใช้วัดความแรงของความสัมพันธ์ พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับความร่วมมือ ความร่วมมือกับความรู้ การสนับสนุนกับการประสานงาน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับความรู้ การประสานงานกับความร่วมมือ ความร่วมมือกับความสำเร็จ ความรู้กับความสำเร็จ

การแลกเปลี่ยนกับความสำเร็จ การสนับสนุนกับความร่วมมือ การประสานงานกับความรู้ การประสานงานกับความสำเร็จ การสนับสนุนกับภาวะผู้นำ การประสานงานกับการแลกเปลี่ยน การสนับสนุนกับความสำเร็จ การประสานงานกับภาวะผู้นำ การสนับสนุนกับความรู้ การสนับสนุนกับการแลกเปลี่ยน ภาวะผู้นำกับความสำเร็จ ความร่วมมือกับภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำกับความรู้และการแลกเปลี่ยนกับภาวะผู้นำ โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .895 .879 .844 .843 .801 .783 .782 .780 .779 .773 .772 .770 .752 .735 .727 .719 .700 .624 .610 .530 และ.476 ตามลำดับ

4. ตัวแปรที่ใช้เป็นตัวพยากรณ์ในการอธิบายความสำเร็จในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตปฏิรูปที่ดิน มี 4 ตัวแปร ที่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ได้แก่ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ ความเข้าใจภาวะผู้นำ และการประสานงาน เรียงตามลำดับความสำคัญ ส่วนความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ไม่สัมพันธ์และไม่ช่วยในการอธิบายความสำเร็จในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตัวแปรอิสระทั้งหมด อธิบายความสำเร็จในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประมาณร้อยละ 72.5 ($R^2 = 72.5$)

สำนักเศรษฐกิจการเกษตร (2562) ได้ทำการประเมินโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี 2561 ผลการประเมินพบว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนโครงการ ทั้งระดับกระทรวงฯ และระดับจังหวัด เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ รายใหม่ ปี 2561 จำนวน 70,172 ราย ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเองเบื้องต้น การจัดอบรมหลักสูตรกลางการปรับแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ มีการเตรียมจัดหาตลาดรองรับผลผลิตของเกษตรกรแล้ว 212 แห่ง รวมถึงได้ติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกรเพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า เกษตรกรมีความรู้เรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ ร้อยละ 98.61 ความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 98.48 และมีความรู้การทำบัญชีครัวเรือน ร้อยละ 92.38 ได้นำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันร้อยละ 94.73 มีการปรับเปลี่ยนโดยการเพิ่มพื้นที่แหล่งน้ำพื้นที่ทำนา และลดพื้นที่การปลูกพืช ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ลง ดำเนินกิจกรรมในขั้นที่ 3 ลดลงร้อยละ 9.14 เนื่องจากปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากโครงการบางส่วนยังไม่ได้ผลผลิตและเกษตรกรมีการดำเนินกิจกรรมในขั้นที่ 1 (ทำให้พอกิน) และกิจกรรมในขั้นที่ 2 (ทำให้พอกิน ทำให้พอแบ่งปัน) เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.20 และ 0.28 ตามลำดับ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 ครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ มีรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ตอนที่ 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- ตอนที่ 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ตอนที่ 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- ตอนที่ 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษา หมายถึง เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 ที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ ตั้งแต่ปี 2560-2562 ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี สิงห์บุรี ลพบุรี อ่างทอง และชัยนาท จำนวน 1,064 ราย

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 ที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ ตั้งแต่ปี 2560-2562 โดยการคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973: 888) จากประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 1,064 ราย ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 315 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.61 โดยใช้แผนการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sample)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา โดยการศึกษาข้อมูลโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ศึกษาปัญหาการดำเนินงานที่ผ่านมา และศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบของเนื้อหาข้อคำถาม สร้างแบบสัมภาษณ์ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วให้ผู้บังคับบัญชา ผู้มีความรู้และประสบการณ์เชี่ยวชาญ ร่วมตรวจสอบความเป็นประโยชน์และความสอดคล้องของเนื้อหา ความถูกต้องของภาษา และโครงสร้างของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดสอบแบบ นำแบบมาปรับปรุงให้ครบถ้วนสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำไปใช้ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์สำหรับเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 ที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ ตั้งแต่ปี 2560-2562 แบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก การถือครองแปลงที่ดิน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเลี้ยงสัตว์ มีลักษณะคำตอบเป็นมาตรวัดค่าแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของ Likert's scale ที่ตรงกับความรู้สึกและความเป็นจริงมากที่สุด จำนวน 5 ข้อ โดยกำหนดคะแนนในแต่ละช่วงไว้ ดังนี้

ระดับความคิดเห็นระดับมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นระดับมาก	มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นระดับปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นระดับน้อย	มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

ตอนที่ 4 สอบถามความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย

4.1 ปัจจัยด้านผู้จัดการเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้	จำนวน 7 ข้อ
4.2 ปัจจัยด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ	จำนวน 3 ข้อ
4.3 ปัจจัยด้านการปฏิบัติ	จำนวน 7 ข้อ
4.4 ปัจจัยด้านผลลัพธ์	จำนวน 7 ข้อ

โดยมีลักษณะคำตอบเป็นมาตรวัดค่าแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของ Likert's scale ที่ตรงกับความรู้สึกและความเป็นจริงมากที่สุด โดยกำหนดคะแนนในแต่ละช่วงไว้ ดังนี้

ระดับความคิดเห็นระดับมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นระดับมาก	มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นระดับปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นระดับน้อย	มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

ตอนที่ 5 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วย

5.1 ด้านปัจจัยการผลิต	จำนวน 6 ข้อ
5.2 ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	จำนวน 5 ข้อ
5.3 ด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ	จำนวน 4 ข้อ

โดยมีลักษณะคำตอบเป็นมาตรวัดค่าแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของ Likert's scale ที่ตรงกับความรู้สึกและความเป็นจริงมากที่สุด โดยกำหนดคะแนนในแต่ละช่วงไว้ ดังนี้

ระดับความคิดเห็นระดับมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นระดับมาก	มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นระดับปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นระดับน้อย	มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

ตอนที่ 6 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 จัดทำแผนการปฏิบัติงานการออกเก็บรวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 ที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ ตั้งแต่ปี 2560-2562

3.3.2 จัดเตรียมแบบสัมภาษณ์และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการสัมภาษณ์

3.3.3 ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่รับผิดชอบของปศุสัตว์เขต 1 เพื่อให้นัดหมายเกษตรกรให้ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.4 ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการออกไปสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 ที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ ตั้งแต่ปี 2560-2562

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 การตรวจสอบข้อมูล ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์ที่รวบรวมได้ จำนวน 315 ชุด มาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล และตรวจสอบความแนบเนียน

3.4.2 การลงรหัสข้อมูล ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์ที่ตรวจสอบข้อมูลแล้วมากำหนดใส่รหัสแต่ละชุดจนครบถ้วน เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

3.5.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

3.5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

3.5.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเลี้ยงสัตว์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.5.4 ข้อมูลความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (Best. 1977) ดังนี้

$$\frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

จากวิธีดังกล่าว สามารถจัดระดับความคิดเห็นได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึงมีระดับความเห็นด้วยอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึงมีระดับความเห็นด้วยอยู่ในเกณฑ์น้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึงมีระดับความเห็นด้วยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึงมีระดับความเห็นด้วยอยู่ในเกณฑ์มาก

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึงมีระดับความเห็นด้วยอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

3.5.5 ข้อมูลความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (Best. 1977) ดังนี้

$$\frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

จากวิธีดังกล่าว สามารถจัดระดับความพึงพอใจได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึงมีระดับความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึงมีระดับความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์น้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึงมีระดับความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึงมีระดับความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์มาก

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึงมีระดับความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

3.5.6 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสถิติ Chi-Square (χ^2)

3.5.7 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ วิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลที่เป็นข้อความปลายเปิด มาทำการจัดลำดับความสำคัญและจัดหมวดหมู่

3.6 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

n	แทน	จำนวนเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Sig.	แทน	ค่าความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ (Significant)
χ^2	แทน	ค่าสถิติการทดสอบ ไค-สแควร์ (Chi-square test)
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 ในส่วนการนำเสนอผลการศึกษาและอภิปรายผล ผู้ศึกษาจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย ดังนี้

- ตอนที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1
- ตอนที่ 4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์)
- ตอนที่ 4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเลี้ยงสัตว์
- ตอนที่ 4.4 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ
- ตอนที่ 4.5 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- ตอนที่ 4.6 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทดสอบสมมติฐาน
- ตอนที่ 4.7 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

4.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

(n=315)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	178	56.5
หญิง	137	43.5
2. อายุ		
21-40 ปี	48	15.2
41-60 ปี	189	60.0
ตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป	78	24.8
ต่ำสุด 24 ปี สูงสุด 79 ปี		
เฉลี่ย 53.35 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.797		
3. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	15	4.8
ประถมศึกษา	136	43.2
มัธยมศึกษาต้น/ปวช.	74	23.5
มัธยมศึกษาปลาย/ปวส.	64	20.3
ปริญญาตรีขึ้นไป	26	8.2

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1-2 คน	55	17.5
3-4 คน	175	55.6
ตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป	85	26.9
ต่ำสุด 1 คน สูงสุด 13 คน		
เฉลี่ย 3.86 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.644		
5. อาชีพหลักของครอบครัว		
ทำนา	198	62.8
ทำสวน	38	12.1
ทำไร่	16	5.1
เลี้ยงสัตว์	63	20.0
6. การถือครองแปลงที่ดินเข้าร่วมโครงการ		
ของตนเอง	271	86.0
เช่า	44	14.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 มีผลการศึกษา ดังนี้

เพศ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.5 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 43.5

อายุ พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 53.35 ปี โดยส่วนใหญ่มีอายุ 41-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.0 รองลงมา มีอายุ ตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 24.8 และอายุ 21-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.2 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 43.2 รองลงมา มัธยมศึกษาต้น/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 23.5 มัธยมศึกษาปลาย/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 20.3 ปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 8.2 และไม่ได้เรียนหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 4.8 ตามลำดับ

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.86 คน โดยส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 รองลงมา มีสมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 26.9 และมีสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 ตามลำดับ

อาชีพหลักของครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่ทำนาเป็นอาชีพหลัก คิดเป็นร้อยละ 62.8 รองลงมา เลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 20.0 ทำสวน คิดเป็นร้อยละ 12.1 และทำไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.1 ตามลำดับ

การถือครองแปลงที่ดินเข้าร่วมโครงการ พบว่า มีการถือครองแปลงที่ดินเข้าร่วมโครงการเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 86.0 และเป็นการเช่าที่ดิน คิดเป็นร้อยละ 14.0

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์)

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์)

(n=315)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ท่านได้รับความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์จากการอบรมหลักสูตรกลาง		
ได้รับ	298	94.6
ไม่ได้รับ	17	5.4
1.1 ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ที่ได้รับ คือ		
ไก่ไข่	236	อันดับ 1
เป็ดไข่	86	อันดับ 2
เป็ดเทศ	36	อันดับ 3
2. ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปปฏิบัติได้ในระดับ		
น้อยที่สุด	5	1.6
น้อย	3	1.0
ปานกลาง	99	31.4
มาก	162	51.4
มากที่สุด	46	14.6
3. ท่านเคยมีประสบการณ์เลี้ยงสัตว์ปีกมาก่อน		
มี	252	80.0
ไม่มี	63	20.0
3.1 มีประสบการณ์เลี้ยงสัตว์ปีก คือ		
ไก่พื้นเมือง	159	อันดับ 1
ไก่ไข่	141	อันดับ 2
เป็ดไข่	48	อันดับ 3
เป็ดเทศ	29	อันดับ 4
4. การจัดการพันธุ์สัตว์ที่ได้รับจากโครงการ		
เลี้ยงเอง	304	96.5
ให้คนอื่น	11	3.5
5. รูปแบบการเลี้ยงสัตว์ปีกที่ได้รับจากโครงการ		
ยืนกรง	42	13.3
ขังคอกและปล่อยลาน	146	46.4
ปล่อยธรรมชาติ	127	40.3
6. การจัดการอาหารสัตว์		
ซื้ออาหารมาให้	182	อันดับ 1
ทำอาหารลดต้นทุน	168	อันดับ 2
อาหารหมดขายสัตว์ออก	10	อันดับ 3

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. การดูแลสุขภาพสัตว์		
ดูแลรักษาและป้องกันโรคเบื้องต้นด้วยตนเอง	235	อันดับ 1
แจ้งเจ้าหน้าที่	55	อันดับ 2
ปล่อยตามธรรมชาติ	44	อันดับ 3
8. การขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยงต่อเนื่อง		
ซื้อสัตว์ชุดใหม่มาเลี้ยง	86	27.3
ผลิตลูกสัตว์ปีกเอง	38	12.1
ไม่มีแผนเลี้ยงต่อ	191	60.6
9. ท่านได้มีการจัดทำบันทึกข้อมูลรายรับรายจ่ายการเลี้ยงสัตว์หรือไม่		
ทำ	51	16.2
ไม่ได้ทำ	264	83.8
10. มีเจ้าหน้าที่ติดตาม หรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงปศุสัตว์		
มี	231	73.3
ไม่มี	84	26.7
10.1 เรื่องที่ติดตามและให้คำแนะนำ คือ		
วิธีการเลี้ยงปศุสัตว์	29	อันดับ 1
การขยายพันธุ์สัตว์	14	อันดับ 2
การปรับปรุง/ขยายโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	9	อันดับ 3
การลดต้นทุนการผลิต	7	อันดับ 4
การปลูกพืชอาหารสัตว์	2	อันดับ 5

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) มีผลการศึกษา ดังนี้

ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์จากการอบรมหลักสูตรกลาง พบว่า มีเกษตรกรที่ได้รับความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์จากการอบรมหลักสูตรกลาง คิดเป็นร้อยละ 94.6 และไม่ได้รับความรู้ คิดเป็นร้อยละ 5.4 โดยความรู้เรื่องการเลี้ยงสัตว์ที่ได้รับมากที่สุดอันดับแรก คือเรื่องการเลี้ยงไก่ไข่ รองลงมาคือ การเลี้ยงเป็ดไข่ และการเลี้ยงเป็ดเทศ ตามลำดับ

ระดับการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 51.4 รองลงมาเป็นระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 31.4 ระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14.6 ระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.6 และระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

ประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์ปีก พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์ปีกมาก่อน คิดเป็นร้อยละ 80.0 และไม่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์ปีก คิดเป็นร้อยละ 20.0 โดยสัตว์ปีกที่เกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงมากที่สุดอันดับแรก คือ ไก่พื้นเมือง รองลงมาคือ ไก่ไข่ เป็ดไข่ และเป็ดเทศ ตามลำดับ

การจัดการพันธุ์สัตว์ที่ได้รับ พบว่า มีการจัดการพันธุ์สัตว์ที่ได้รับจากโครงการโดยการเลี้ยงเอง คิดเป็นร้อยละ 96.5 และให้คนอื่น คิดเป็นร้อยละ 3.5

รูปแบบการเลี้ยง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงสัตว์ปีกที่ได้รับจากโครงการแบบขังคอกและปล่อยลาน คิดเป็นร้อยละ 46.4 รองลงมาเลี้ยงแบบปล่อยธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 40.3 และเลี้ยงแบบยืนกรง คิดเป็นร้อยละ 13.3 ตามลำดับ

การจัดการอาหารสัตว์ พบว่า เกษตรกรมีการจัดการอาหารสัตว์เมื่ออาหารสัตว์ที่ได้รับจากโครงการหมด คือ ซื้ออาหารสัตว์มาเลี้ยง เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ทำอาหารลดต้นทุน และอาหารหมดขายสัตว์ออก ตามลำดับ

การดูแลสุขภาพสัตว์ พบว่า เกษตรกรมีการดูแลสุขภาพสัตว์โดยวิธีการดูแลรักษาและป้องกันโรคเบื้องต้นด้วยตนเอง เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ แจ้งเจ้าหน้าที่ และปล่อยตามธรรมชาติ ตามลำดับ

การขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยงต่อเนื่อง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีแผนการขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยงต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 60.6 รองลงมาซื้อสัตว์ชุดใหม่มาเลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 27.3 และผลิตลูกสัตว์ปีกเอง คิดเป็นร้อยละ 12.1 ตามลำดับ

การจัดทำบันทึกข้อมูลรายรับรายจ่ายการเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกรมีการจัดทำบันทึกข้อมูลรายรับรายจ่ายการเลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 16.2 และไม่ได้ทำบันทึกข้อมูลรายรับรายจ่ายการเลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 83.8

การเข้าไปติดตามหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงปศุสัตว์ของเจ้าหน้าที่ พบว่า ส่วนใหญ่มีเจ้าหน้าที่การเข้าไปติดตามหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงปศุสัตว์แก่เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 73.3 และไม่มีเจ้าหน้าที่เข้าไปติดตามหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงปศุสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 26.7 โดยเรื่องที่เจ้าหน้าที่เข้าไปติดตามให้คำแนะนำมากที่สุดอันดับแรกคือ วิธีการเลี้ยงปศุสัตว์ อันดับรองลงมาคือ การขยายพันธุ์สัตว์ การปรับปรุง/ขยายโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ การลดต้นทุนการผลิต และการปลูกพืชอาหารสัตว์ ตามลำดับ

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเลี้ยงสัตว์

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเลี้ยงสัตว์

(n=315)			
องค์ประกอบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
หลักความพอเพียง	3.97	0.702	มาก
หลักความพอประมาณ	3.88	0.727	มาก
หลักความมีเหตุผล	3.97	0.702	มาก
หลักการมีความรู้	3.93	0.710	มาก
หลักการมีคุณธรรม	4.05	0.727	มาก
รวม	4.15	0.665	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า เกษตรกรมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเลี้ยงสัตว์อยู่ในระดับมากทุกข้อ หากพิจารณาแยกตามองค์ประกอบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ประยุกต์ใช้หลักการมีคุณธรรมมากที่สุด ($\bar{x}=4.05$) รองลงมาคือ หลักความพอเพียง และหลักความมีเหตุผลเท่ากัน ($\bar{x}=3.97$) หลักการมีความรู้ ($\bar{x}=3.93$) และหลักความพอประมาณ ($\bar{x}=3.88$) ตามลำดับ

4.4 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ โดยรวมรายด้าน

(n=315)

ความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้	3.82	0.656	มาก
ด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ	3.79	0.672	มาก
ด้านการปฏิบัติ	3.75	0.656	มาก
ด้านผลลัพธ์	3.81	0.678	มาก
รวม	3.79	0.578	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.79$)

เมื่อพิจารณาแยกเป็นภาพรวมรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้ ($\bar{x}=3.82$) รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์ ($\bar{x}=3.81$) ด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ ($\bar{x}=3.79$) และด้านการปฏิบัติ ($\bar{x}=3.75$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ จำแนกเป็นรายด้าน

(n=315)

ความเหมาะสมในการดำเนิน โครงการ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{x}$ (S.D.)	ระดับ
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย		
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด		
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน		
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)		
1. ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้							
1.1 การให้เวลาอบรมของ ผู้จัดการเรียนรู้	66 (21.0)	142 (45.1)	99 (31.4)	8 (2.5)	-	3.84 (0.777)	มาก
1.2 ทักษะของผู้จัดในการ จัดการเรียนรู้ เช่น การอบรม ฝึกปฏิบัติ ศึกษาดูงาน	68 (21.6)	141 (44.8)	95 (30.1)	11 (3.5)	-	3.84 (0.797)	มาก
1.3 การเรียนรู้จากปราชญ์ ชาวบ้าน	60 (19.0)	139 (44.1)	107 (34.0)	9 (2.9)	-	3.79 (0.777)	มาก
1.4 การเรียนรู้จากเกษตรกร ต้นแบบ	64 (20.3)	135 (42.9)	107 (34.0)	9 (2.8)	-	3.81 (0.788)	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ความเหมาะสมในการดำเนิน โครงการ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{x}$ (S.D.)	ระดับ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1.5 ด้านความใส่ใจและความ สนใจของผู้จัดการเรียนรู้	72 (22.9)	144 (45.7)	94 (29.8)	5 (1.6)	-	3.90 (0.763)	มาก
1.6 การติดตามของผู้จัดการ เรียนรู้	55 (17.5)	152 (48.3)	94 (29.8)	14 (4.4)	-	3.79 (0.779)	มาก
1.7 การเปิดโอกาสให้ เกษตรกรได้พูดคุยกัน การ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน	59 (18.7)	140 (44.5)	103 (32.7)	13 (4.1)	-	3.78 (0.795)	มาก
2. ด้านสภาวะแวดล้อมของ โครงการ							
2.1 การมีส่วนร่วมของผู้นำ ท้องถิ่น	66 (21.0)	134 (42.5)	107 (34.0)	8 (2.5)	-	3.82 (0.787)	มาก
2.2 การบูรณาการทำงาน ร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง	67 (21.2)	141 (44.8)	103 (32.7)	4 (1.3)	-	3.86 (0.757)	มาก
2.3 สถานที่ที่ใช้ในการศึกษา ดูงาน	56 (17.8)	129 (41.0)	106 (33.6)	24 (7.6)	-	3.69 (0.851)	มาก
3. ด้านการปฏิบัติ							
3.1 แนวคิดในการดำเนิน โครงการที่มีความเหมาะสมและ ปฏิบัติได้จริง	61 (19.4)	153 (48.6)	95 (30.1)	6 (1.9)	-	3.85 (0.743)	มาก
3.2 การทำการเกษตรทฤษฎี ใหม่ ในขั้นตอนต่างๆ	51 (16.2)	150 (47.6)	108 (34.3)	6 (1.9)	-	3.78 (0.731)	มาก
3.3 การส่งเสริมให้เกษตรกร ทำบัญชีครัวเรือน	70 (22.2)	138 (43.8)	91 (28.9)	16 (5.1)	-	3.83 (0.830)	มาก
3.4 ความรู้ที่ได้รับจาก โครงการศึกษาดูงาน	61 (19.4)	137 (43.5)	97 (30.8)	20 (6.3)	-	3.76 (0.836)	มาก
3.5 การทำผังแปลงการผลิต	53 (16.8)	123 (39.1)	120 (38.1)	19 (6.0)	-	3.67 (0.826)	มาก
3.6 การจัดทำและลงมือทำ ตามแผนการผลิต	56 (17.8)	137 (43.5)	106 (33.6)	16 (5.1)	-	3.74 (0.807)	มาก
3.7 การจัดหาตลาดเพื่อ รองรับผลผลิตของเกษตรกร	51 (16.2)	128 (40.6)	106 (33.7)	30 (9.5)	-	3.63 (0.865)	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ความเหมาะสมในการดำเนิน โครงการ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{x}$ (S.D.)	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน		
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)		
4. ด้านผลลัพธ์							
4.1 เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยการลดรายจ่ายในครัวเรือน	89 (28.3)	132 (41.9)	81 (25.7)	13 (4.1)	-	3.94 (0.839)	มาก
4.2 เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น	65 (20.6)	120 (38.1)	114 (36.2)	16 (5.1)	-	3.74 (0.841)	มาก
4.3 การใช้ปัจจัยการผลิตของตนเอง เช่น การผสมอาหารสัตว์ เพื่อลดต้นทุน การใช้สมุนไพรรักษาโรคสัตว์ การทำปุ๋ยหมัก	79 (25.1)	123 (39.0)	101 (32.1)	12 (3.8)	-	3.85 (0.839)	มาก
4.4 การลดต้นทุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	62 (19.7)	133 (42.2)	114 (36.2)	6 (1.9)	-	3.80 (0.772)	มาก
4.5 การลดสภาพหนี้สินในครัวเรือน	54 (17.2)	115 (36.5)	121 (38.4)	25 (7.9)	-	3.63 (0.859)	มาก
4.6 การบริโภคสินค้าปลอดภัย	90 (28.6)	124 (39.4)	93 (29.5)	8 (2.5)	-	3.94 (0.825)	มาก
4.7 การขยายผลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	60 (19.0)	130 (41.3)	108 (34.3)	17 (5.4)	-	3.74 (0.827)	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 มีผลการศึกษา ดังนี้

ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้ พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ด้านความใส่ใจและความสนใจของผู้จัดการเรียนรู้ ($\bar{x}=3.90$) รองลงมาคือ การให้เวลาอบรมของผู้จัดการเรียนรู้ และทักษะของผู้จัดการในการจัดการเรียนรู้ เช่น การอบรมฝึกปฏิบัติ ศึกษาดูงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{x}=3.84$) การเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบ ($\bar{x}=3.81$) การเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้านและการติดตามของผู้จัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{x}=3.79$) และการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้พูดคุยกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ($\bar{x}=3.78$) ตามลำดับ

ด้านสถานะแวดล้อมของโครงการ พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุดคือ การบูรณาการทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ($\bar{x}=3.86$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่น ($\bar{x}=3.82$) และสถานที่ที่ใช้ในการศึกษาดูงาน ($\bar{x}=3.86$) ตามลำดับ

ด้านการปฏิบัติ พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุดคือ แนวคิดในการดำเนินโครงการที่มีความเหมาะสมและปฏิบัติได้จริง ($\bar{x}=3.85$) รองลงมาคือการส่งเสริมให้เกษตรกรทำบัญชีครัวเรือน ($\bar{x}=3.83$) การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ในขั้นตอนต่างๆ ($\bar{x}=3.78$) ความรู้ที่ได้รับจากโครงการศึกษาดูงาน ($\bar{x}=3.76$) การจัดทำและลงมือทำตามแผนการผลิต ($\bar{x}=3.74$) การทำผังแปลงการผลิต ($\bar{x}=3.67$) และการจัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกร ($\bar{x}=3.63$) ตามลำดับ

ด้านผลลัพธ์ พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุดคือ เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้โดยการลดรายจ่ายในครัวเรือน และการบริโภคสินค้าปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ($\bar{x}=3.94$) รองลงมาคือ การใช้ปัจจัยการผลิตของตนเอง เช่น การผสมอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุน การใช้สมุนไพรรักษาโรคสัตว์ การทำปุ๋ยหมัก ($\bar{x}=3.85$) การลดต้นทุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ($\bar{x}=3.80$) เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และการขยายผลการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ($\bar{x}=3.74$) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การลดสภาพหนี้สินในครัวเรือน ($\bar{x}=3.63$) ตามลำดับ

4.5 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยรวมรายด้าน

(n=315)			
ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านการได้รับปัจจัยการผลิต	3.74	0.674	มาก
ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	3.82	0.709	มาก
ด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ	3.78	0.722	มาก
ด้านความพึงพอใจที่เข้าร่วมโครงการในภาพรวม	4.04	0.869	มาก
รวม	3.85	0.616	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.85$)

เมื่อพิจารณาแยกเป็นภาพรวมความพึงพอใจรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความพึงพอใจที่เข้าร่วมโครงการในภาพรวม ($\bar{x}=4.04$) รองลงมาคือ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ($\bar{x}=3.82$) ด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ($\bar{x}=3.78$) และด้านการได้รับปัจจัยการผลิต ($\bar{x}=3.74$) ตามลำดับ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารทิพย์ นิธิชาติ เรื่องการดำเนินโครงการ 5 ประสานสืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อโครงการ 5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ในภาพรวมเฉลี่ย 3.30 อยู่ในระดับมาก ประเด็นที่พอใจมากเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ การติดตามเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่ การบริโภคสินค้าปลอดภัย และการทำบัญชีครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำแนกเป็นรายด้าน

ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ					(n=315)	
						$\bar{x}$	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	(S.D.)	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. ด้านการได้รับปัจจัยการผลิต							
1.1 จำนวนพันธุ์สัตว์	51 (16.2)	134 (42.5)	95 (30.2)	35 (11.1)	-	3.64 (0.883)	มาก
1.2 คุณภาพพันธุ์สัตว์	61 (19.3)	147 (46.7)	97 (30.8)	10 (3.2)	-	3.82 (0.774)	มาก
1.3 จำนวนอาหารสัตว์	48 (15.2)	123 (39.1)	113 (35.9)	31 (9.8)	-	3.60 (0.863)	มาก
1.4 คุณภาพอาหารสัตว์	65 (20.7)	133 (42.2)	104 (33.0)	13 (4.1)	-	3.79 (0.813)	มาก
1.5 จำนวนเวชภัณฑ์	61 (19.4)	135 (42.9)	100 (31.7)	19 (6.0)	-	3.76 (0.834)	มาก
1.6 คุณภาพเวชภัณฑ์	70 (22.2)	137 (43.5)	95 (30.2)	13 (4.1)	-	3.84 (0.815)	มาก
2. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่							
2.1 การให้คำแนะนำการเตรียมความพร้อมรับสัตว์ปีก	67 (21.3)	149 (47.3)	88 (27.9)	11 (3.5)	-	3.86 (0.784)	มาก
2.2 การให้คำแนะนำการจัดทำคอกสัตว์ปีก	65 (20.6)	146 (46.4)	94 (29.8)	10 (3.2)	-	3.84 (0.781)	มาก
2.3 การให้คำแนะนำการจัดการเลี้ยงดู	65 (20.6)	142 (45.1)	97 (30.8)	11 (3.5)	-	3.83 (0.792)	มาก
2.4 การให้คำแนะนำการจัดทำบันทึกข้อมูลบัญชีฟาร์ม	49 (15.6)	148 (47.0)	98 (31.1)	20 (6.3)	-	3.72 (0.802)	มาก
2.5 การให้คำแนะนำการป้องกันโรคระบาดของสัตว์ปีก	61 (19.4)	155 (49.2)	89 (28.2)	10 (3.2)	-	3.85 (0.763)	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ					$\bar{x}$ (S.D.)	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน		
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)		
3. ด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ							
3.1 ท่านนำผลผลิตของสัตว์ปีกเช่น ไก่ ไข่ไก่ ไข่เป็ด หรือตัวสัตว์ไปใช้ประโยชน์	79 (25.1)	128 (40.6)	98 (31.1)	10 (3.2)	-	3.88 (0.822)	มาก
3.2 ท่านสามารถลดรายจ่ายค่าอาหารด้านโปรตีนของครัวเรือน	74 (23.5)	138 (43.8)	93 (29.5)	10 (3.2)	-	3.88 (0.802)	มาก
3.3 ท่านมีจำนวนสัตว์ปีกเพิ่มขึ้น	51 (16.2)	100 (31.8)	128 (40.6)	36 (11.4)	-	3.53 (0.897)	มาก
3.4 ท่านนำมูลสัตว์ไปใช้ประโยชน์ได้	83 (26.4)	117 (37.1)	92 (29.2)	23 (7.3)	-	3.83 (0.905)	มาก
4. ความพึงพอใจที่ท่านเข้าร่วมโครงการภาพรวม	112 (35.6)	119 (37.8)	70 (22.2)	14 (4.4)	-	4.04 (0.869)	มาก

จากตารางที่ 4.7 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 มีผลการศึกษาความพึงพอใจแยกเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านการได้รับปัจจัยการผลิต พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ คุณภาพเวชภัณฑ์ ($\bar{x}=3.84$) รองลงมาคือ คุณภาพพันธุ์สัตว์ ($\bar{x}=3.82$) คุณภาพอาหารสัตว์ ($\bar{x}=3.79$) จำนวนเวชภัณฑ์ ($\bar{x}=3.76$) จำนวนพันธุ์สัตว์ ($\bar{x}=3.79$) และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จำนวนอาหารสัตว์ ($\bar{x}=3.60$) ตามลำดับ

ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ การให้คำแนะนำการเตรียมความพร้อมรับสัตว์ปีก ($\bar{x}=3.86$) รองลงมาคือ การให้คำแนะนำการป้องกันโรคระบาดของสัตว์ปีก ($\bar{x}=3.85$) การให้คำแนะนำการจัดทำคอกสัตว์ปีก ($\bar{x}=3.84$) การให้คำแนะนำการจัดการเลี้ยงดู ($\bar{x}=3.83$) และการให้คำแนะนำการจัดทำบันทึกข้อมูลบัญชีฟาร์ม ($\bar{x}=3.86$) ตามลำดับ

ด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ มีการนำผลผลิตของสัตว์ปีก เช่น ไก่ ไข่ไก่ ไข่เป็ด หรือตัวสัตว์ไปใช้ประโยชน์ และสามารถลดรายจ่ายค่าอาหารด้านโปรตีนของครีวเรือน มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ($\bar{x}=3.88$) รองลงมาคือ มีการนำมูลสัตว์ไปใช้ประโยชน์ได้ ($\bar{x}=3.83$) และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การมีจำนวนสัตว์ปีกเพิ่มขึ้น ($\bar{x}=3.53$) ตามลำดับ

ด้านความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในภาพรวม พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจที่เข้าร่วมโครงการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.04$)

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาครั้งนี้ มีสมมติฐาน 2 ข้อ ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบสมมติฐานตามลำดับ ดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1

ตั้งสมมติฐาน ดังนี้

Ho : เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และอาชีพหลัก ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1

H1 : เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และอาชีพหลัก มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1

ตารางที่ 4.8 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

(n=315)

ข้อมูลทั่วไป	ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ				รวม	χ^2	p
	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
เพศ	276	1,551	2,151	1,062	5,040	12.656*	.005
หญิง	142	671	953	426	2,192		
ชาย	134	880	1,198	636	2,848		
อายุ	276	1,551	2,151	1,062	5,040	40.426*	.000
21-40	40	290	254	184	7,68		
41-60	178	885	1,338	623	3,024		
61 ปีขึ้นไป	58	376	559	255	1,248		
ระดับการศึกษา	276	1,551	2,151	1,062	5,040	64.027*	.000
ประถมศึกษา	163	749	1,048	456	2,416		
มัธยมศึกษาตอนต้น	75	402	476	231	1,184		
มัธยมปลาย/ปริญญาตรี	38	400	627	375	1,440		
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	276	1,551	2,151	1,062	5,040	80.561*	.000
1-2 คน	37	363	359	121	880		
3-4 คน	165	844	1,175	616	2,800		
5 คนขึ้นไป	74	344	617	325	1,360		
อาชีพหลัก	276	1,551	2,151	1,062	5,040	70.674*	.000
ทำนา	184	1,029	1,322	633	3,168		
ทำสวน	34	216	234	124	608		
ทำไร่	26	74	98	58	256		
เลี้ยงสัตว์	32	232	497	247	1,008		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.8 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และอาชีพหลัก กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 ด้วยค่าสถิติไคสแควร์ มีผลการศึกษา ดังนี้

เพศ พบว่า ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ของเพศ มีค่าเท่ากับ 12.656 และมีค่า P-value เท่ากับ 0.005 เมื่อเปรียบเทียบค่า P-value กับระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบที่ระดับ 0.05 ปรากฏว่า ค่า P-value มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบ ที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (Ho) ยอมรับสมมติฐานแย้ง (H1) นั่นหมายความว่า ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 มีความสัมพันธ์กับเพศ อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อายุ พบว่า ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ของอายุ มีค่าเท่ากับ 40.426 และมีค่า P-value เท่ากับ 0.000 เมื่อเปรียบเทียบค่า P-value กับระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบที่ระดับ 0.05 ปรากฏว่า ค่า P-value มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบ ที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (Ho) ยอมรับสมมติฐานแย้ง (H1) นั่นหมายความว่า ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 มีความสัมพันธ์กับอายุ อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ระดับการศึกษา พบว่า ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ของระดับการศึกษา มีค่าเท่ากับ 64.027 และมีค่า P-value เท่ากับ 0.000 เมื่อเปรียบเทียบค่า P-value กับระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบที่ระดับ 0.05 ปรากฏว่า ค่า P-value มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบ ที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (Ho) ยอมรับสมมติฐานแย้ง (H1) นั่นหมายความว่า ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ของจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีค่าเท่ากับ 80.561 และมีค่า P-value เท่ากับ 0.000 เมื่อเปรียบเทียบค่า P-value กับระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบที่ระดับ 0.05 ปรากฏว่า ค่า P-value มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบ ที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (Ho) ยอมรับสมมติฐานแย้ง (H1) นั่นหมายความว่า ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 มีความสัมพันธ์กับจำนวนสมาชิกในครัวเรือน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อาชีพหลัก พบว่า ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ของอาชีพหลัก มีค่าเท่ากับ 70.674 และมีค่า P-value เท่ากับ 0.000 เมื่อเปรียบเทียบค่า P-value กับระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบที่ระดับ 0.05 ปรากฏว่า ค่า P-value มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบ ที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (Ho) ยอมรับสมมติฐานแย้ง (H1) นั่นหมายความว่า ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 มีความสัมพันธ์กับอาชีพหลัก อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญตา มุลซารี และคณะ (2562) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 และสอดคล้องกับ

การศึกษาของ วัลลภ พรหมทอง และคณะ (2551) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกร พบว่า อายุ รายได้ จำนวนพื้นที่ถือครองทำเกษตร ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิก สถาบันทางการเกษตร ความเพียงพอของรายได้ต่อการครองชีพ และลักษณะพื้นที่ถือครองทาง การเกษตรมีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

สมมติฐานข้อ 2 ความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้ ด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลลัพธ์ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1

ตั้งสมมติฐาน ดังนี้

Ho : ความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้ ด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลลัพธ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1

H1 : ความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้ ด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลลัพธ์ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1

ตารางที่ 4.9 ความสัมพันธ์ระหว่างความเหมาะสมในการดำเนินโครงการกับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

(n=315)							
ความเหมาะสมในการดำเนิน โครงการ	ความพึงพอใจของเกษตรกรที่ เข้าร่วมโครงการ				รวม	χ^2	p
	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
1. ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการ เรียนรู้	98	490	833	784	2,205	320.497*	.000
- น้อย	5	15	10	39	69		
- ปานกลาง	41	271	224	163	699		
- มาก	45	188	445	315	993		
- มากที่สุด	7	16	154	267	444		
2. ด้านสภาวะแวดล้อมของ โครงการ	42	210	357	336	945	172.238*	.000
- ปานกลาง	26	127	120	79	352		
- มาก	9	77	191	127	404		
- มากที่สุด	7	6	46	130	189		

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ความเหมาะสมในการดำเนิน โครงการ	ความพึงพอใจของเกษตรกรที่ เข้าร่วมโครงการ				รวม	χ^2	p
	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
3. ด้านการปฏิบัติ	98	490	833	784	2,205	327.993*	.000
- น้อย	7	28	29	49	113		
- ปานกลาง	44	263	252	164	723		
- มาก	30	183	449	304	966		
- มากที่สุด	17	16	103	267	403		
4. ด้านผลลัพธ์	98	490	833	784	2,205	444.761*	.000
- น้อย	15	44	20	18	97		
- ปานกลาง	33	292	233	174	732		
- มาก	33	137	428	279	877		
- มากที่สุด	17	17	152	313	499		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.9 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้ ด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลลัพธ์ กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 ด้วยค่าสถิติไคสแควร์ มีผลการศึกษา ดังนี้

ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้ พบว่า ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ของความเหมาะสมในการดำเนินโครงการด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 320.497 และมีค่า P-value เท่ากับ 0.000 เมื่อเปรียบเทียบกับค่า P-value กับระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบที่ระดับ 0.05 ปรากฏว่า ค่า P-value มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ยอมรับสมมติฐานแย้ง (H_1) นั้นหมายความว่า ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 มีความสัมพันธ์กับความเหมาะสมในการดำเนินโครงการด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้จัดการเรียนรู้ มีทักษะ มีความสามารถในการฝึกอบรมและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ รวมทั้งการนำเกษตรกรในความรับผิดชอบไปศึกษาดูงานแปลงต้นแบบที่มีความเหมาะสม เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการที่สอดคล้องกับการดำเนินงานโครงการ ให้คำแนะนำการเตรียมความพร้อมรับสัตว์ปีก จัดทำคอกสัตว์ปีก ปลูกพืชเพื่อเป็นอาหารเสริม การจัดการเลี้ยงดู บันทึกข้อมูลบัญชีฟาร์ม ให้คำแนะนำเกษตรกรบันทึกข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ รายรับรายจ่ายและผลผลิตที่ได้ ทำให้เกษตรกรได้รับความรู้ สามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดและรูปแบบในการทำมาหากิน การประกอบอาชีพให้มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองได้ ดังนั้นจึงส่งผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ด้านสถานะแวดล้อมของโครงการ พบว่า ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ของความเหมาะสมในการดำเนินโครงการด้านสถานะแวดล้อมของโครงการ มีค่าเท่ากับ 172.238 และมีค่า P-value เท่ากับ 0.000 เมื่อเปรียบเทียบค่า P-value กับระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบที่ระดับ 0.05 ปรากฏว่า ค่า P-value มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบ ที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมุติฐานหลัก (Ho) ยอมรับสมมุติฐานแย้ง (H1) นั้นหมายความว่า ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 มีความสัมพันธ์กับความเหมาะสมในการดำเนินโครงการด้านสถานะแวดล้อมของโครงการอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้ เนื่องจากความร่วมมือการขับเคลื่อนการดำเนินงาน 5 ประสาน ได้แก่ เกษตรกร เกษตรกรต้นแบบ/ปราชญ์เกษตร ภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา มีบทบาทในการเข้าไปทำหน้าที่ร่วมกัน ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอน ทำให้เกษตรกรสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และทำการเกษตรให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ จึงทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น

ด้านการปฏิบัติ พบว่า ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ของความเหมาะสมในการดำเนินโครงการด้านการปฏิบัติ มีค่าเท่ากับ 327.993 และมีค่า P-value เท่ากับ 0.000 เมื่อเปรียบเทียบค่า P-value กับระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบที่ระดับ 0.05 ปรากฏว่า ค่า P-value มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบ ที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมุติฐานหลัก (Ho) ยอมรับสมมุติฐานแย้ง (H1) นั้นหมายความว่า ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 มีความสัมพันธ์กับความเหมาะสมในการดำเนินโครงการด้านการปฏิบัติอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้ เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมตามแผนการผลิต ส่งเสริมให้เกษตรกรดำเนินกิจกรรมที่ง่าย ถนัดและหลากหลาย มีการเพิ่มพูนองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยมีปราชญ์เกษตรเป็นตัวช่วย ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา ขับเคลื่อนการดำเนินงานในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน มีการจัดกิจกรรมพบปะหารือระหว่าง เกษตรกร ภาครัฐ และปราชญ์ รวมไปถึงมีการติดตามเยี่ยมเยียนอย่างน้อย 1 ครั้งต่อเดือน ทำให้เกษตรกรมีความพึงพอใจและเชื่อมั่นในการลงมือปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ

ด้านผลลัพธ์ พบว่า ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ของความเหมาะสมในการดำเนินโครงการด้านผลลัพธ์ มีค่าเท่ากับ 444.761 และมีค่า P-value เท่ากับ 0.000 เมื่อเปรียบเทียบค่า P-value กับระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบที่ระดับ 0.05 ปรากฏว่า ค่า P-value มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบ ที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมุติฐานหลัก (Ho) ยอมรับสมมุติฐานแย้ง (H1) นั้นหมายความว่า ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 มีความสัมพันธ์กับความเหมาะสมในการดำเนินโครงการด้านผลลัพธ์อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้ เนื่องจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถเข้าใจและเข้าถึงหลักการจัดทำเกษตรทฤษฎีใหม่ที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ปรับเปลี่ยนการผลิตการเกษตรไปสู่การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยการลดรายจ่ายในครัวเรือนและมียาได้จากการเลี้ยงสัตว์เพิ่ม ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการทำให้เกิดความพึงพอใจอย่างมาก

4.7 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

4.7.1 ด้านปัจจัยการผลิต

- 1) พันธุ์สัตว์ที่ให้น้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน ควรเพิ่มพันธุ์สัตว์ให้ผู้เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น เพื่อเหลือบริโภคจะได้จำหน่ายเป็นรายได้เสริม
- 2) พันธุ์ไก่ที่ได้รับตัวเล็ก และมีอายุน้อยเกินไป
- 3) พันธุ์สัตว์ที่สนับสนุนไม่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร

4.7.2 ด้านการบริหารจัดการ

- 1) ค่าอาหารสัตว์แพง ทำให้มีต้นทุนสูงในการเลี้ยง
- 2) การเลี้ยงไก่ มีปัญหาเรื่องกลิ่นรบกวน
- 3) ภัยจากสัตว์เลื้อย เช่น สุนัข และสัตว์เลื้อยคลาน เช่น งูเห่า เข้ามากินเป็ดไก่ที่เลี้ยง
- 4) ภัยธรรมชาติเช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง ทำให้สัตว์ที่เลี้ยงตาย
- 5) สัตว์เป็นโรคระบาด วัคซีนและยารักษาโรคสัตว์ไม่เพียงพอ

4.7.3 ด้านการส่งเสริม

- 1) ต้องการให้ภาครัฐมีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง รวมถึงไม่ต้องการให้มีเงื่อนไขหรือข้อจำกัดมากเกินไป
- 2) ราคาสัตว์ในท้องตลาดตกต่ำ จึงต้องการให้หน่วยงานเข้ามาดูแลในด้านตลาดที่รองรับและราคาผลผลิต
- 3) ต้องการให้มีการอบรมให้ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์อย่างเพียงพอ
- 4) เกษตรกรไม่มีความสามัคคี ทำให้การรวมกลุ่มเป็นไปได้ยาก จึงอยากให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมในเรื่องของการรวมกลุ่มเกษตรกร

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 และ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 โดยในการศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 ที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ ตั้งแต่ปี 2560-2562 ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี สิงห์บุรี ลพบุรี อ่างทอง และชัยนาท จำนวน 315 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสถิติ Chi-Square (χ^2) ผลการศึกษสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 56.5 อายุอยู่ในช่วง 41-60 ปี ร้อยละ 60.0 อายุเฉลี่ย 53.35 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 43.2 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6เฉลี่ย 3.86 คน อาชีพหลักของครอบครัวส่วนใหญ่ทำนา ร้อยละ 62.8 และมีแปลงที่ดินเข้าร่วมโครงการเป็นของตนเอง ร้อยละ 86.0

5.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์)

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ได้รับความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์จากการอบรมหลักสูตรกลาง ร้อยละ 94.6 ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ที่ได้รับ คือ ไก่ไข่ เป็ดไข่ เป็ดเทศ ตามลำดับ ความสามารถในการนำความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 51.4 เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์ปีกมาก่อน ร้อยละ 80.0 โดยมีประสบการณ์เลี้ยงไก่พื้นเมืองมากที่สุด รองลงมาคือไก่ไข่ เป็ดไข่ และเป็ดเทศ ตามลำดับ การจัดการพันธุ์สัตว์ที่ได้รับจากโครงการส่วนใหญ่จะเลี้ยงเอง ร้อยละ 96.5 โดยมีรูปแบบการเลี้ยงสัตว์ปีกที่ได้รับจากโครงการแบบขังคอกและปล่อยลานมากที่สุด ร้อยละ 46.4 และมีการจัดการอาหารสัตว์โดยการซื้ออาหารมาเลี้ยงสัตว์มากที่สุด รองลงมาคือทำอาหารลดต้นทุนและอาหารหมดแล้วขายสัตว์ออก ตามลำดับ ด้านสุขภาพสัตว์ส่วนใหญ่ดูแลสุขภาพสัตว์และป้องกันโรคสัตว์เบื้องต้นด้วยตนเอง การขยายพันธุ์สัตว์ต่อเนื่องส่วนใหญ่พบว่า เกษตรกรไม่มีแผนการเลี้ยงต่อ ร้อยละ 60.0 และในเรื่องการบันทึกข้อมูลรายรับรายจ่ายการเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่ไม่มีการบันทึกบัญชี ร้อยละ 83.8 เกษตรกรส่วนใหญ่มีเจ้าหน้าที่เข้าไปติดตามหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 73.3 โดยเรื่องที่เจ้าหน้าที่เข้าไปติดตามและให้คำแนะนำมากที่สุดคือ วิธีการเลี้ยงสัตว์ รองลงมาคือ การขยายพันธุ์สัตว์ การปรับปรุง/ขยายโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ การลดต้นทุนการผลิต และการปลูกพืชอาหารสัตว์ ตามลำดับ

5.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเลี้ยงสัตว์

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเลี้ยงสัตว์โดยรวมเฉลี่ย 4.15 อยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อแยกตามองค์ประกอบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มีการประยุกต์ใช้หลักการมีคุณธรรมมากที่สุดเฉลี่ย 4.05 รองลงมาคือ หลักความพอเพียงและหลักความมีเหตุผลมีค่าเฉลี่ย 3.97 เท่ากัน หลักการมีความรู้เฉลี่ย 3.93 และหลักความพอประมาณเฉลี่ย 3.88 ตามลำดับ

5.1.4 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ ในภาพรวมเฉลี่ย 3.79 อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้ รองลงมาคือด้านผลลัพธ์ ด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ และด้านการปฏิบัติ ตามลำดับ

5.1.5 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจ ในภาพรวมเฉลี่ย 3.85 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นภาพรวมความพึงพอใจรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความพึงพอใจที่เข้าร่วมโครงการในภาพรวม รองลงมาคือ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ และด้านการได้รับปัจจัยการผลิต ตามลำดับ

5.1.6 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1

ปัจจัยสภาพพื้นฐานทั่วไป

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพพื้นฐานทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และอาชีพหลัก กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ปัจจัยสภาพพื้นฐานทั่วไป ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และอาชีพหลัก มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ ได้แก่ ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้ ด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลลัพธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ปัจจัยด้านความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้ ด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ ด้านการปฏิบัติ และด้านผลลัพธ์มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1.7 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ด้านปัจจัยการผลิต

เกษตรกรเห็นว่าปัจจัยการผลิต ประกอบด้วย พันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ และเวชภัณฑ์ ที่สนับสนุนในโครงการน้อยเกินไป ซึ่งจะทำให้ไม่คุ้มค่าในการลงทุน และทำให้เสียเวลาในการเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งพันธุ์สัตว์ที่ได้รับบางส่วน เป็นตัวขนาดเล็ก และมีอายุน้อยไป และพันธุ์สัตว์ที่นำไปสนับสนุนไม่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร เสนอแนะให้สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้เพียงพอต่อ

การบริโภคในครัวเรือน และหากเหลือจากการบริโภคจะนำไปจำหน่ายเป็นรายได้เสริม รวมถึงก่อนสนับสนุนควรสอบถามความต้องการของเกษตรกรก่อนเพื่อให้เกษตรกรได้รับพันธุ์สัตว์ที่ตรงกับความต้องการ

ด้านการบริหารจัดการ

ในการเลี้ยงไก่ ทำให้มีปัญหาเรื่องกลิ่นรบกวน ค่าอาหารสัตว์มีราคาแพง ทำให้เพิ่มต้นทุนในการเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น และภัยจากสัตว์เลื้อย เช่น สุนัข และสัตว์เลื้อยคลาน เช่น งูเหลือมเข้ามากินเป็ดไก่ ทำให้สัตว์เลี้ยงตายก่อนที่จะได้รับผลผลิต รวมทั้งภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง และโรคระบาดสัตว์ ทำให้สัตว์ที่เลี้ยงได้รับผลกระทบตาย ข้อเสนอแนะ ควรสนับสนุนองค์ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำคอกสัตว์ และการสนับสนุนสัตว์ในช่วงเวลาที่เหมาะสมกับฤดูกาล และสนับสนุนวัคซีนและยารักษาโรคสัตว์อย่างเพียงพอ

ด้านการส่งเสริม

มีปัญหาราคาสัตว์ในตลาดตกต่ำ และไม่มีตลาดรองรับผลผลิต เกษตรกรในพื้นที่ขาดความสามัคคี ทำให้การร่วมมือและการรวมกลุ่มเป็นไปได้ยาก ข้อเสนอแนะให้ภาครัฐเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง จัดหาตลาดรองรับผลผลิต สนับสนุนองค์ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ให้เพียงพอ และส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกัน

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) การกำหนดจำนวนเกษตรกรเป้าหมายลงในแต่ละอำเภอหรือจังหวัดควรเป็นไปตามศักยภาพของพื้นที่ และความพร้อมของเกษตรกร และควรกำหนดหลักเกณฑ์การรับสมัคร และกำหนดคุณสมบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการให้มีความชัดเจน

2) ควรสนับสนุนงบประมาณสำหรับดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ

3) เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจัยการผลิตที่สนับสนุนมีจำนวนน้อย และบางส่วนไม่ตรงตามความต้องการ ทำให้เกษตรกรเห็นว่าเป็นภาระ จึงขาดความมุ่งมั่นที่จะขยายผลต่อเนื่อง ดังนั้น ควรสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อวางแผนการส่งเสริม การสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมในปริมาณที่เพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร

4) ควรส่งเสริมองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกร ด้านการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งองค์ความรู้อื่นๆ ให้ครอบคลุมทุกมิติที่เกี่ยวข้อง

5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรที่สามารถดำเนินการได้ผล สามารถขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยงต่อเนื่องได้แล้ว มีการรวมพลังในรูปกลุ่ม ร่วมแรงร่วมใจกัน และมีการบริหารจัดการร่วมกันในด้านต่างๆ ได้แก่ การผลิต ด้านอาหารสัตว์ การตลาด การจำหน่ายผลผลิต และการดูแลสุขภาพสัตว์ เพื่อลดต้นทุนการผลิต สร้างความเข้มแข็ง และมีความยั่งยืน

5.2.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) การคัดเลือกเกษตรกรเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการเป็นสิ่งสำคัญ จึงควรมีการตรวจสอบคุณสมบัติให้เป็นไปตามที่กำหนด ซึ่งจะต้องเป็นเกษตรกรที่มีความตั้งใจและสมัครใจที่จะเข้าร่วมโครงการอย่างแท้จริง เนื่องจากข้อสำคัญของการทำเกษตรกรรมตามแนวพระราชดำริ “เกษตรทฤษฎีใหม่” อยู่ที่ตัวเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ จะต้องลงมือด้วยความตั้งใจ มานะ พยายาม ขยันอดทน มุ่งมั่น ศึกษา และพัฒนาตนเอง จึงจะประสบความสำเร็จสามารถสร้างภูมิคุ้มกันทาง

ด้านเศรษฐกิจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มั่นคง ยั่งยืน สามารถหลุดพ้นจากสภาพหนี้สินเรื้อรัง หรือรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพได้

2) เจ้าหน้าที่ควรเข้าไปส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรให้เพียงพอในหลายด้าน หลายมิติ ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่อุปทาน ได้แก่ ความรู้ด้านการทำผังแปลงการผลิต ด้านการทำแผนการผลิต ด้านการลดต้นทุนการผลิต การทำบัญชีครัวเรือน การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า ด้านการตลาด การรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย

3) ควรมีการเข้าไปปฏิบัติงาน และติดตามผลในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยควรให้เจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานบูรณาการกัน และเข้าปฏิบัติงานในพื้นที่พร้อมกัน

4) อบรมให้ความรู้ และส่งเสริมเกษตรกรในเรื่องการลดต้นทุนค่าอาหารที่ใช้เลี้ยงสัตว์ เนื่องจากต้นทุนส่วนใหญ่ในการเลี้ยงสัตว์จะเป็นค่าอาหาร ดังนั้นหากเกษตรกรผสมอาหารสัตว์ใช้เอง จะช่วยให้สามารถลดต้นทุนค่าอาหารได้มาก

5) ควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ และเห็นประโยชน์ของการจัดทำบัญชีเพิ่มขึ้น รวมถึงการติดตามให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เกษตรกรทำบัญชีอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

- กรมปศุสัตว์. 2562. **คู่มือปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562.** กองงานพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 10 หน้า.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2561. **คู่มือปฏิบัติงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562.** กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 38 หน้า.
- ขวัญตา มุลขารี เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และ บำเพ็ญ เขียวหวาน. 2562. **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด.** มหาวิทยาลัยขอนแก่น, จังหวัดขอนแก่น.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. 2541. **ทฤษฎีใหม่: มติที่ยิ่งใหญ่ทางความคิด.** สถาบันนโยบายการศึกษา, กรุงเทพฯ.
- ธารทิพย์ นิตชาติ. 2560. **การดำเนินโครงการ 5 ประสานสืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่.** วชิราวุฒินันท์ สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิสรา ใจชื่อ. 2557. **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง.** มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- ภณิดา ชัยปัญญา. 2541. **แนวคิดความพึงพอใจ.** มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ภุริปัญญา เกิดศรี. 2553. **ปัจจัยความสำเร็จในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตปฏิรูปที่ดิน : ศึกษากรณีตำบลนิคมกระเสียว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี.** วชิราวุฒินันท์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- มณี โพธิเสน. 2543. **ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนโพธิเสนวิทยา อำเภอบำบอง จังหวัดหนองคาย.** การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. 2555. **ตามรอยพระราชดำริสู่ “ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง”.** พิมพ์ครั้งที่ 1. ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง, กรุงเทพฯ.
- วัลลภ พรหมทอง และคณะ. 2551. **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.** มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2541. **การบริหารการตลาดยุคใหม่.** กรุงเทพฯ : พัฒนาการศึกษา.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2546. **กรอบแนวคิดทางทฤษฎี เศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. สืบค้น 20 กันยายน 2563. จาก https://www.nesdc.go.th/download/article/article_20190814153905.pdf
- สำนักงานปศุสัตว์เขต 1. 2562. **เอกสารรายงานการสำรวจความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงานตามภารกิจและงานตามนโยบายที่สำคัญในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562**. 87 หน้า.
- สำนักเศรษฐกิจการเกษตร. 2562. **การประเมินโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ถวายเป็นหลวง) ปี 2561**. สืบค้น 15 กันยายน 2563. จาก <http://www3.oae.go.th/rdpcc/index.php/evaluation/evaluation-m>
- สุเทพ พันประสิทธิ์. 2553. **การศึกษาวิธีการผลิตตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรภาคกลาง**. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- สุภาลักษณ์ ชัยอนันต์. 2540. **ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการปลูกมะเขือเทศแบบมีสัญญาผูกพันในจังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. 2544. **ใต้เบื้องพระยุคลบาท**. พิมพ์ครั้งที่ 4. สำนักพิมพ์มติชน, กรุงเทพฯ.
- อุทัยพรรณ สุดใจ. 2544. **ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Maslow. 1954. **A.H. Motivation and Personality**. Harper and Row Publication. New York.
- Yamane, Taro. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis**. Third edition. Harper and Row Publication. New York.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของ
เกษตรกร

ที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 1

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามโดยระบุเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างและระบุข้อความในข้อความที่ตรง
กับข้อเท็จจริง ความคิดเห็น หรือความพึงพอใจเห็นของท่านมากที่สุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

☐ หญิง ☐ ชาย

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา

☐ ไม่ได้เรียนหนังสือ ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาต้น/ปวช.
☐ มัธยมศึกษาปลาย/ปวส. ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท หรือสูงกว่า

4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (ที่อยู่ประจำ).....คน

5. อาชีพหลักของครอบครัว

☐ ทำนา ☐ ทำสวน ☐ ทำไร่ ☐ เลี้ยงสัตว์ ☐ อื่นๆ ระบุ).....

6. การถือครองแปลงที่ดินที่ท่านนำเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

☐ ของตนเอง ☐ เช่า ☐ อื่นๆ.....

**ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ของ
เกษตรกร**

1. ท่านได้รับความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์จากการอบรมหลักสูตรกลาง

☐ ได้รับ คือ ☐ ไก่ไข่ ☐ เป็ดไข่ ☐ เป็ดเทศ
☐ ไม่ได้รับ

2. ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปปฏิบัติได้ในระดับ

☐ มากที่สุด ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย ☐ น้อยที่สุด

3. ท่านเคยมีประสบการณ์เลี้ยงสัตว์ปีกมาก่อน

☐ มี คือ ☐ ไก่ไข่ ☐ เป็ดไข่ ☐ เป็ดเทศ ☐ ไก่พื้นเมือง
☐ ไม่มี

4. การจัดการพันธุ์สัตว์หลังจากได้รับ

☐ เลี้ยงเอง ☐ ให้คนอื่น ☐ ขาย

5. รูปแบบการเลี้ยง

☐ ยืนกรง ☐ คอกและปล่อยลาน ☐ ปล่อยธรรมชาติ

6. การจัดการอาหาร

☐ อาหารหมดขายสัตว์ออก ☐ ซื้ออาหารมาให้ ☐ ทำอาหารลดต้นทุน

7. การดูแลสุขภาพสัตว์

☐ ดูแลรักษาและป้องกันโรคเบื้องต้นด้วยตนเอง ☐ แจ้งเจ้าหน้าที่ ☐ ปล่อยตามธรรมชาติ

8. การขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยงต่อเนื่อง

☐ ซื้อสัตว์ชุดใหม่มาเลี้ยง ☐ ผลิตลูกสัตว์ปีกเอง ☐ ไม่มีแผนเลี้ยงต่อ

9. ท่านได้มีการจัดทำบันทึกข้อมูลรายรับรายจ่ายการเลี้ยงสัตว์หรือไม่

☐ ทำ

☐ ไม่ได้ทำ

10. มีเจ้าหน้าที่ติดตาม หรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงปศุสัตว์

☐ มี เรื่อง.....

☐ ไม่มี

ตอนที่ 3 การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ท่านคิดว่าได้นำองค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการเลี้ยงสัตว์มากน้อยเพียงใด

องค์ประกอบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความพอเพียง	☐	☐	☐	☐	☐
2. ความพอประมาณ	☐	☐	☐	☐	☐
3. ความมีเหตุผล	☐	☐	☐	☐	☐
4. การมีความรู้	☐	☐	☐	☐	☐
5. การมีคุณธรรม	☐	☐	☐	☐	☐

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ

ประเด็น	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านผู้จัดการเรียนรู้ (เจ้าหน้าที่) และวิธีการเรียนรู้					
1.1 การให้เวลาอบรมของผู้จัดการเรียนรู้	☐	☐	☐	☐	☐
1.2 ทักษะของผู้จัดในการจัดการเรียนรู้ เช่น การอบรม ฝึกปฏิบัติ ศึกษาดูงาน	☐	☐	☐	☐	☐
1.3 การเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน	☐	☐	☐	☐	☐
1.4 การเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบ	☐	☐	☐	☐	☐
1.5 ด้านความใส่ใจและความสนใจของผู้จัดการเรียนรู้	☐	☐	☐	☐	☐
1.6 การติดตามของผู้จัดการเรียนรู้	☐	☐	☐	☐	☐
1.7 การเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้พูดคุยกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน	☐	☐	☐	☐	☐
2. ด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ					
2.1 การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่น	☐	☐	☐	☐	☐
2.2 การบูรณาการทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	☐	☐	☐	☐	☐
2.3 สถานที่ที่ใช้ในการศึกษาดูงาน	☐	☐	☐	☐	☐

ประเด็น	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. ด้านการปฏิบัติ					
3.1 แนวคิดในการดำเนินโครงการที่มีความเหมาะสมและปฏิบัติได้จริง	☐	☐	☐	☐	☐
3.2 การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ในขั้นตอนต่างๆ	☐	☐	☐	☐	☐
3.3 การส่งเสริมให้เกษตรกรทำบัญชีครัวเรือน	☐	☐	☐	☐	☐
3.4 ความรู้ที่ได้รับจากโครงการศึกษาดูงาน	☐	☐	☐	☐	☐
3.5 การทำผังแปลงการผลิต	☐	☐	☐	☐	☐
3.6 การจัดทำและลงมือทำตามแผนการผลิต	☐	☐	☐	☐	☐
3.7 การจัดตลาดเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกร	☐	☐	☐	☐	☐
4. ด้านผลลัพธ์					
4.1 เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยการลดรายจ่ายในครัวเรือน	☐	☐	☐	☐	☐
4.2 เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น	☐	☐	☐	☐	☐
4.3 การใช้ปัจจัยการผลิตของตนเอง เช่น การผสมอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุน การใช้สมุนไพรรักษาโรคสัตว์ การทำปุ๋ยหมัก	☐	☐	☐	☐	☐
4.4 การลดต้นทุนในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่	☐	☐	☐	☐	☐
4.5 การลดสภาพหนี้สินในครัวเรือน	☐	☐	☐	☐	☐
4.6 การบริโภคสินค้าปลอดภัย	☐	☐	☐	☐	☐
4.7 การขยายผลการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่	☐	☐	☐	☐	☐

ตอนที่ 5 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านการได้รับปัจจัยการผลิต					
1.1 จำนวนพันธุ์สัตว์	☐	☐	☐	☐	☐
1.2 คุณภาพพันธุ์สัตว์	☐	☐	☐	☐	☐
1.3 จำนวนอาหารสัตว์	☐	☐	☐	☐	☐
1.4 คุณภาพอาหารสัตว์	☐	☐	☐	☐	☐
1.5 จำนวนเวชภัณฑ์	☐	☐	☐	☐	☐
1.6 คุณภาพเวชภัณฑ์	☐	☐	☐	☐	☐
2. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่					
2.1 การให้คำแนะนำการเตรียมความพร้อมรับสัตว์ปีก	☐	☐	☐	☐	☐
2.2 การให้คำแนะนำการจัดทำคอกสัตว์ปีก	☐	☐	☐	☐	☐

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.3 การให้คำแนะนำการจัดการเลี้ยงดู	☐	☐	☐	☐	☐
2.4 การให้คำแนะนำการจัดทำบันทึกข้อมูล บัญชีฟาร์ม	☐	☐	☐	☐	☐
2.5 การให้คำแนะนำการป้องกันโรคระบาดของ สัตว์ปีก	☐	☐	☐	☐	☐
3. ด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ					
3.1 ท่านนำผลผลิตของสัตว์ปีกเช่น ไข่ไก่ ไข่เป็ด หรือตัวสัตว์ไปใช้ประโยชน์	☐	☐	☐	☐	☐
3.2 ท่านสามารถลดรายจ่ายค่าอาหารด้านโปรตีน ของครีวเรือน	☐	☐	☐	☐	☐
3.3 ท่านมีจำนวนสัตว์ปีกเพิ่มขึ้น	☐	☐	☐	☐	☐
3.4 ท่านนำมูลสัตว์ไปใช้ประโยชน์ได้	☐	☐	☐	☐	☐
4. ความพึงพอใจที่ท่านเข้าร่วมโครงการ ภาพรวม	☐	☐	☐	☐	☐

ตอนที่ 6 ปัญหา/อุปสรรค/ข้อเสนอแนะ

6.1 ปัญหา/อุปสรรค ในการดำเนินโครงการ

.....

.....

.....

6.2 ท่านมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

****ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์****
สำนักงานปศุสัตว์เขต 1 กรมปศุสัตว์